

1972

POD TVOJU MILOST PRIBIHAJEM —
POD OCHRANU TVOJU SA UTIEKAME,
SV. BOHORODICKA... — známe a toľ-
kokrát opakované vety vrúcnej marián-
skej modlitby, vyjadrujú detsky úprimnú
našu oddanosť a lásku k presv. Boho-
rodičke, našej nebeskej Matke. Jej prí-
hovorné a ochranné pôsobenie v našom
živote sme už toľkokrát požehnane po-
cítilli.

SVIATOK POKROVU — OCHRANY
PRESV. BOHORODICKY, ktorý zbožne
oslavujeme v prvý deň mesiaca októbra,
má nás viesť nielen k zbožnej oslave,
ale aj k úprimnému prehĺbeniu našej
oddanosti k štedrej sprostredkovateľke
Božích milostí a darov.

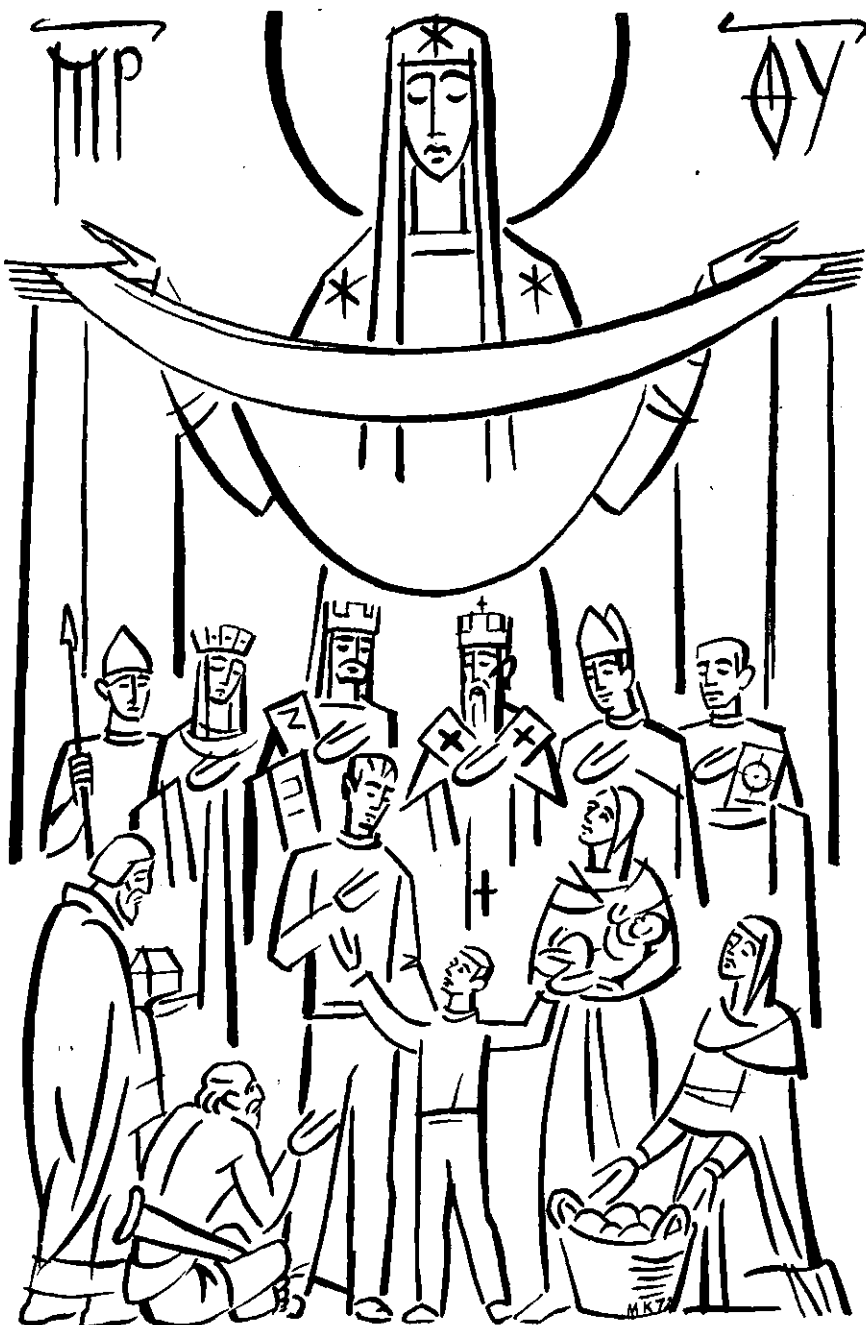
POČETNÉ CHRÁMY našej cirkvi, za-
svätené práve pamiatke tohto sviatku sú
výrazným prejavom láskyplnej dôvery
k nebeskej Matke. Pripomínajú vrúcnu
zbožnosť minulých generácií a zároveň
zdôrazňujú prítomným generáciám na-
šich veriacich, aby vo svojej zbožnej úc-
te a dôvere k Matke nášho Spasiteľa
neprestávali, lebo ako to v známej ma-
riánskej modlitbe z hĺbky srdca vyzná-
vame: „Dôstojné je zvelebovať ňu ako
skutočnú Bohorodičku, vždy blahoslave-
nú a nepoškvrnenú i Matku Boha náš-
ho...”

Dnešný deň úprimne veriaci ľudia
radosťne slávnostne, oslavení tvojím
príchodom, Božia Matka. A pozera-
júc na tvoj prečistý obraz, pokorne
voláme: Pokry nás svojím drahým
plášťom a zbav nás od všetkého zla.
Pros svojho syna, Krista, nášho Bo-
ha, aby spasil naše duše.

Panna je dnes prítomná v chráme
a so zbormi svätých neviditeľne za
nás modlí sa k Bohu. Anjeli s veľ-
kňazmi sa klaňajú, apoštoli s pro-
fétmi plesajú, lebo Bohorodička pro-
sí za nás večného Boha.

Velebí duša moja Pána a zaplesal
duch môj v Bohu, Spasiteľovi sŕo-
jom.

(Tropár, kondák a prokimen na
sviatok Pokrov Bohorodičky)

SLOVO BOŽIE NA NEDELE A SVIATKY

1. októbra — 19. nedeľa po Sv. Duchu — Ochrana presv. Bohorodičky. (Žid 9, 1—7; Lk 10, 38—42; 11, 27—28 — Hl. 2.)

„Zrazu si zastala a povedala: „Pane, nedbáš o to, že ma sestra nechala samotnú posluhovať? Povedz jej, aby mi pomohla!“ Ale Pán jej povedal: „Marta, Marta, staráš sa a znepokojuješ pre mnohé veci, a predsa iba jedno je potrebné. Mária si zvolila najlepší podiel, ktorý jej nebude odňatý.“

Sviatku je venovaná naša úvodná poznámka na titulnej strane. Evanjelium nás nabáda k duchovnému životu, v ktorom nesmieme dávať prednosť nepodstatným záujmom pred vznešeným cieľom, ktorým je plnosť šťastia, pokoja a lásky v živote pozemskom i večnom.

8. októbra — 20. nedeľa po Sv. Duchu (Gal 1, 11—19; Lk 7, 11—16 — Hl. 3).

„Ako sa priblížili k mestskej bráne, práve vynášali mŕtveho, jediného syna matky, a tá bola vdova. Veľký zástup z mesta bol s ňou. Keď ju Pán zazrel, ufútila sa mu jej a riekol jej: „Neplač!“ Tu pristúpil, dotkol sa máj — nosiči hneď zostali — a riekol: „Mládenec, hovorím ti, vstaň!“ I posadil sa mŕtvy a začal hovoriť. Dal ho teda jeho matke.“

Pán života a smrti stretáva sa s pohrebným sprievodom. Jeho výzva matke mŕtveho syna: Neplač, musí povzbudzujúco posilniť aj nás, keď kráčajúc v pohrebných sprievodoch, odpovedáme tým, ktorí prechádzajú z tohto života do života večného. Stretnutie s Kristom vždy posilňuje. Dáva nádej nového života. Snažíme sa o to, aby sme si ho zaslúžili.

15. októbra — 21. nedeľa po Sv. Duchu (Gal 2, 16—20; Lk 8, 5—15 Hl. 4).

„Semenom je slovo Božie... Do dobrej zeme je zasiate u tých, ktorí dobrým a dokonalým srdcom vypočujú slovo, zachovávajú ho a donášajú úrodu v trezlivosti.“

Semenom Slova Božieho dozrieva i v nás. Máme s pevnou vôľou usilovať o premenu svojho vnútra na dobrú, úrodnú duchovnú pôdu, v ktorej by veľké myšlienky evanjelia nielen dozreli, ale priniesli aj svoje bohaté a požehnané plody.

22. októbra — 22. nedeľa po Sv. Duchu (Gal 6, 11—18; Lk 16, 19—31 — Hl. 5).

„Abrahám mu však odpovedal: „Synu, spomeň si, že si za živa dostal dobré veci, Lazár však zlé; teraz sa on tu raduje, a ty sa zas hrozne trápiš. A k tomu ešte je medzi nami a vami pevne postavená veľká priepasť, aby tí, čo chceli odtiaľto prejsť k vám, nemohli, a neprešli ani odtiaľ k nám! Ale on povedal: „Otče, prosím ťa teda, aby si ho poslal do domu môjho otca...“ Vtedy mu povedal: „Ak nepočúvajú Mojžiša a prorokov, neuveria, ani keby niekto z mŕtvych vstal.“

Lazárovo meno sa stalo v našom živote zvýraznením nemohúcnosti a biedy. Nie je výnimkou, že ho vieme použiť aj ako nádvahu. To je nesprávna aplikácia. Lazár trpel, ale došiel zaslúženej odmeny. Horšie dopadol boháč, ktorého nadbytok a prepych nedali mu šťastie a pokoja ani v tomto, ani vo večnom živote.

29. októbra — 23. nedeľa po Sv. Duchu (Ef 2, 4—10; Lk 8, 26—39 — Hl. 6).

„I prosilo ho celé množstvo kraja Gerazov, aby odišiel od nich, lebo ich ovládol veľký strach. On teda vstúpil na loď a vrátil sa. Zas muž, z ktorého vyšli diabli, prosil ho, aby smel byť s ním. Ale Pán ho prepustil a riekol mu: „Vráť sa domov a vyrozprávaj, aké veľké veci ti urobil Boh!“

Láska a vďačnosť privádza uzdraveného k Spasiteľovým nohám. Nasledujme ho vo vďačnej láske za všetky Božie dobrodenia, aby náš praktický kresťanský život bol živým hlásaním radostnej zvesti o Božej добрote, láske a milosrdenstve. Toto je vôľa Božia a naša vznešená kresťanská povinnosť.

5. novembra — 24. nedeľa po Sv. Duchu (Ef 2, 14—22; Lk 8, 41—56 — Hl. 7).

A keď prišiel do domu nikomu nedovolil vojsť s ním okrem Petra, Jakuba a Jána, a otca i matky dievčat. Všetci plakali... On však riekol: „Neplačte! Veď deva nezomrela, ale spí!... No on ju chytil za ruku a zvolal: „Dievča vstaň!“ Tu sa jej vrátil duch a hneď vstala.“

liturgický kalendár

Oktober

1. — 19. nedeľa po Sv. Duchu — Ochrana Bohorodičky — Ananiáš, prorok — Hl. 2. Utieren: Lítia — po nej tropár nedele Sl. i nyní sviatku — Sidalen oktoichu — polyjelej — zvelebovanie — anjelský zbor — Sidalny sviatku — Ev. Lk 4. Na chváliť: verše nedele 4 — Sl. sviatku. Sv. Liturgia: Tropár nedele aj sviatku. Ap. 194—320 — Ev. Lk 26—54. Večiereň: Každodenná.

2. — Cyprián
3. — Dionýz
4. — Hierotej
5. — Chartina
6. — Tomáš, ap.
7. — Sergej

8. — 20. nedeľa po Sv. Duchu — Pelágia — nedeľa sv. Otcov. Hl. 3. Utieren: Sidalny Oktoichu — polyjelej — anjelský zbor — Ev. Jn 65 — Na chváliť okt. 4 — otcov 4. Sl. otcov i nyní preblahoslovena. Sv. Liturgia: Tropár nedele aj otcov, kondák nedele, Sl. otcov i nyní chrámu. Ap. 200—334, Ev. Lk 30, Jn 56.

9. — Jakub

10. — Eulampias
11. — Filip
12. — Probus
13. — Karpus
14. — Paraska

15. — 21. nedeľa po Sv. Duchu — Eutým. Hl. 4. Utieren: Sidalny oktoichu — polyjelej — anjelský zbor. Ev. Jn 66. Na chváliť všetko oktoichu a evanjelský verš. Sv. Liturgia: Tropár nedele, kondák nedele, bohoročník chrámu. Ap. 203, Ev. Lk 35. Večiereň: Každodenná.

16. — Longin
17. — Oziáš
18. — Lukáš
19. — Joel
20. — Artem
21. — Hilár

22. — 22. nedeľa po Sv. Duchu — Averciáš. Hl. 5. Utieren: Sidalny oktoichu. polyjelej anjelský zbor. Ev. Jn 67. Na chváliť všetko oktoichu a evanjelský verš. Sv. liturgia: Tropár nedele, Sl. kondák i nyní chrámu. Ap. 215 — Ev. Lk 83. Večiereň: Každodenná.

23. — Jakub

24. — Aret
25. — Marcián
26. — Demeter
27. — Nestor
28. — Terent, Nesnila

29. — 23. nedeľa po Sv. Duchu — Anastázia. Hl. 6. Utieren: Sidalny oktoichu — polyjelej — anjelský zbor. Na chváliť verše oktoichu — evanjelský verš. Ev. Mt 116. Sv. Liturgia: Tropár nedele, Sl. kondák nedele i nyní chrámu. Ap. 220, Ev. Lk 38. Večiereň: Každodenná.

30. — Zenobia
31. — Stach, Amplias

ZA ĎALŠÍ RAST MOHUTNÉHO ROZVOJA A SĽUBNÉHO ROZKVETU!

Vysoké dymiace sa komíny našich tovární, živý pracovný pulz a tvorivá činnosť pracujúcich je tým najvýstižnejším prejavom mierovo-budovateľského nadšenia v našej vlasti.

Každoročne v mesiaci októbri Deň znárodnenia je sviatočným dňom, ktorý má živo pripomínať veľké víťazstvo nášho ľudu, ktorým strhol putá vykorisťovateľskej hospodárskej závislosti podnikateľských menšín a ujal sa slobodného riadenia hospodárstva i osudov našej krásnej a bohatej vlasti, aby jej hodnoty a hodnoty vlastnej svedomitej práce slúžili všetkým.

Naše kresťanské stanovisko veriaceho občana sa tu plne stotožňuje s mohutným socialistickým procesom, ktorý u nás nastal po oslobodení v pamätnom 1945. roku, vyvrcholil v slávných udalostiach februára 1948 a jeho ovocie citelne okúšame v našej súčasnosti. Prinieslo úspešné výsledky a perspektívne ukazuje na ďalší vzostupný rast mohutného rozvoja a sľubného rozkvetu.

V okružnom liste Pavla VI. O rozvoji národov sa súladne s týmto veľkým sociálnym prevratom u nás i v iných bratských krajinách okrem iného zdôrazňuje: „Verejná blaha teda niekedy vyžaduje vyvlastnenie, ak vzhľadom na svoju rozsiahlosť, na slabé alebo nijaké využítkovanie, na biedu, ktorá z toho vyplýva obyvateľstvu, na značné škody spôsobené záujmom krajiny, určité majetky sú na prekážku kolektívnej prosperity. Koncil toto jednoznačne potvrdil (Gaudium et spes, č. 71, § 6.) a nie menej jasno pripomenul, že disponovateľný príjem nie je ponechaný na úplnú ľubovôľu jednotlivcov a že sebecké špekulácie sa musia vylúčiť.“

Odstránením vykorisťovania sme nastúpili cestu širokého hospodárskeho rozvoja, ktorý zabezpečuje rastúce zvyšovanie životnej úrovne. O jej úspešnom raste najpresvedčivejšie hovoria fakty. Dynamický rozvoj hospodárstva v našej republike vykazuje vo všetkých odvetviach potešujúci rozkvet. Napr. na poli sociálneho zabezpečenia podľa predbežných výsledkov vyplatilo sa na peňažných dávkach nemocenského poistenia pracovníkov v 1. polroku 1972 2,3 miliardy Kčs, čo predstavuje 48 percent rozpočtu na tento rok. Oproti rovnakému obdobiu 1971 je to viac o 3,3 percenta. Výdavky na nemocenské v sume 625 mil. Kčs sa čerpali na 44,1 percenta z ročného rozpočtu a oproti roku 1971 sa znížili o 2,3 percenta. Výdavky na materský príspevok vzrástli oproti 1. polroku 1971 o 134,7 percenta a podpora pri narodení dieťaťa o 102,7 percenta. Plnenie rozpočtu týchto dávok za 1. polrok 1972 je primerané, a to v materskom príspevku na 51,1 perc. a v podpore pri narodení dieťaťa na 49,3 perc.

Výdavky na dôchodky v porovnaní s 1. polrokom 1971 vzrástli o 314 mil. Kčs a dosiahli výšku 3511 mil. korún. Priemerný starobný dôchodok zo zabezpečenia pracovníkov sa zvýšil v rovnakom období z 852 Kčs na 885 Kčs a zo zabezpečenia družstevných roľníkov z 575 Kčs na 612 Kčs.

Podobné pekné výsledky vykazuje i rozvoj ostatných výrobných odvetví (priemysel, poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo, stavebníctvo, doprava a ost.).

Sú to radostné konštatovania, nad ktorými sa hodno pozastaviť a pritom si aj uvedomiť vzájomnú zodpovednosť za vytrvalé, dôsledné a svedomité plnenie úloh, ktoré nás zaväzujú ako občanov k tomu, aby sme zo všetkých svojich síl prispievali k ich ďalšiemu zdarnému rozkvetu. Múdro nás o tom poučuje a otcovsky povzbudzuje aj viditeľná hlava Cirkvi, keď v citovanej encyklike na inom mieste s úprimným dôrazom pripomína: „Lebo každý program určený na zvýšenie výročnosti nemá napokon iného zmyslu ako slúžiť človeku.“

A o niekoľko riadkov ďalej zase:

„Ekonomika a technika nemajú zmyslu bez vzťahu k človeku, ktorému majú slúžiť. A človek je naozaj človekom iba natoľko, nakoľko je pánom svojej činnosti a sudcom jej hodnoty, a tým aj pôvodcom svojho pokroku v súlade s prirodzenosťou, ktorú dostal od svojho Stvoriteľa a ktorej možnosti a požiadavky slobodne prijíma.“

Sú to veľmi vážne slová, nad ktorými sa treba vážne zamyslieť a s plnou vážnosťou ich aj uplatňovať na všetkých úsekoch nášho životného povolania a pôsobenia.

Vážny problém dnešného sveta

Je kriminalita mládeže skutočne svetovým problémom? Ide o chorobu civilizácie, blahobytnej spoločnosti alebo technického pokroku? Je nevyhnutné sa s ním zmieriť? Možno za jej existenciu obviňovať spoločnosť alebo jednotlivca? Tieto a podobné otázky sú predmetom úvah autora publikácie Ladislava Schuberta „Problémy s kriminalitou mládeže“, ktorú vydalo vydavateľstvo SAV v Bratislave.

Je to ozaj tak veľmi vážny problém, že sa ním zapodievalo aj Valné zhromaždenie OSN, ktoré konštatovalo: „V súčasnosti v mnohých krajinách a z rôznych dôvodov možno považovať kriminalitu mládeže za spoločenský problém závažného rozsahu.“ Také a ďalšie konštatovanie o závažnosti spomínaného problému viedlo potom k rezolúcii, ktorá bola prijatá na 14. zasadnutí Valného zhromaždenia

OSN. Vyslovuje sa v nej nádej, že „štúdiu problému kriminality mládeže sa bude venovať potrebná pozornosť.“ V materiáloch III. kongresu OSN v Štokholme (1965) vo všeobecnosti sa uznáva, „že kriminalita mládeže je výsledok vzájomne pôsobiacich rôznych síl a faktorov, ako napr. urbanizácie, industrializácie, nacionalizmu, nepokojev, rasistických názorov atď., ktoré ovplyvňujú jednotlivca a určujú jeho postoj a reagovanie na každú danú situáciu.“ (Časť 51).

Ktoré z rôznych spoločenských faktorov a inštitúcií možno označiť za krimogénne? Pozrime sa napr. na faktor rodina. „Takmer každý výskum kriminality mládeže vo svojich záveroch sa dotýka stavu rodiny ako dôležitého faktoru, ktorý ovplyvňuje vznik kriminality. Tak isto aj u nás uskutočnený výskum delikventnej a nedelikventnej mládeže vedie k záveru o vplyve rodinnej výchovy na kri-

(Pokračovanie na 4. str.)

Milníky na ceste života

S končiacim sa letným obdobím, potešuje naše srdce pohľad na zaplňajúce sa sýpky. Uchvatný je pohľad na obťažkané stromy zrelým ovocím i na dozrievajúci vinič. To všetko sú výsledky dobrých prípravných prác z jari, ale i ďalšej obetavej starostlivosti.

I v duchovnej oblasti máme obdobia čiastočného zúčtovania, keď pri niektorom z milníkov nášho života zhodnotíme úsek vykonanej cesty. Pri trochu dôslednejšom zamyslení sa, vieme veľmi dobre, na čom sme. Veď naše svedomie je tým kontrolným orgánom, ktorý nám registruje, nakoľko sme sa priblížili k Bohu, alebo ešte viac vzdialili.

Ak zistíme pri niektorom zo životných milníkov a uvedomíme si, že naša duchovná žatva, úroda nášho snaženia nie je taká, aká by mala byť, je to dobré znamenie! Vidieť, že človeka znepokojujú nedostatočné výsledky snaženia a výslednica duchovnej úrovne. Hľadať chybu a získať nápravu, nie je nikdy neskoro! Analýza nedostatkov nám potvrdí, že každá duchovná žatva má svoj základ v orbe a sejbe, teda v dobrých zásadných rozhodnutiach a v sústavnom, dôslednom snažení! Lebo od najlepších rozhodnutí a ušľachtilých predsavzatí,

je ešte ťažká cesta k ich hodnotnému realizovaniu. Je treba vynaložiť veľa úsilia, kým sa nám aspoň čiastočne podari prekonať prekážky v sebe samých a odstrániť mnohé naše nedostatky, chyby a nesprávnosti.

Mnohí z nás vracajú sa z dovoleníek, osviežení, posilnení na tele i na duchu. Každý, kto má svoju prácu aspoň trochu rád a zodpovedne k nej pristupuje, si zaiste povie, že občerštenými silami chce ju lepšie a svedomitejšie vykonávať. Tie rozhodnutia a predsavzatia nie sú samoúčelné! Viazu sa na smelé a rozhodné plány a zábery povolania, ktorými človek chce realizovať svoje životné sny. Čím sú predsavzatia a zábery náročnejšie, čím vznešenejší je vytýčený cieľ, o to pevnejšie musí byť rozhodnutie a snaha prekonať všetky ťažkosti a prekážky.

Blahorečíme tým, ktorých plody práce a úsilia už poznáme a obšťastňujú aj náš život dosiahnutými výsledkami a tak prispievajú k spoločnému blahobytu. Často im aj závidíme, že dosiahli také pekné výsledky. Aj my ich chceme dosiahnuť, každý na svojom mieste. A toto povedomie našu prácu posväčuje, sľachetné rozhodnutia a predsavzatia upevňuje a umožňuje aj cieľavedome realizovať. To povedomie spolutvorby materiálnych i duchovných hodnôt, nás zaväzuje vo svedomí voči Bohu a ľuďom, aby sme svoje povinnosti povolania s radosťou a poctivo vykonávali, pre slávu Božiu, pre dobro svoje a bližných!

Tibor Fedoronko

(Dokončenie z 3. str.)

minialitu. V dôsledku dnešnej veľkej zamestnanosti žien sa okrem rodiny účastnia na výchove mladého pokolenia ďalšie inštitúcie, ako jasle, mat. škola, družiny alebo cudzie zjednané osoby, starí rodičia atď. Tým dochádza ku kombinovanému vplyvu na výchovu dieťaťa. Preto niekedy nemožno pripísať vinu za nedostatočnú výchovu len rodine." (Problémy s kriminalitou mládeže, str. 123).

Predsa však podľa mienky odborníkov hlavný vplyv na duševný vývoj mladého človeka má rodina. Ozrejmime si to niekoľkými dôkazmi. Pred niekoľkými rokmi naša verejnosť bola otrasená beštiálnym zavraždením istej lekárky na východnom Slovensku. Okolo tejto vraždy boli rôzne dohady. Konečne orgány VB vraha dopadli. A kto to bol? Mladý 18-ročný chlapec, trestne viackrát stíhaný. Svoj zločin cynicky predviedol pred príslušníkmi ZNB. Neprejavil nijaké známky ľútosti. Pri ďalšom dôkladnom vyšetrovaní zistili, že mladý vrah pochádza z rodiny, ktorá mu nedala nijakú výchovu a jeho dvaja bratia boli tiež mravne úchylní. V tomto prípade teda príčina kriminality mladistvej osoby je jasná: havarijná rodina.

A ešte jeden klasický prípad.

Prednedávnom dostala sa mi do rúk brožúrka od Bronislava Bozovského: Smrť chuligána. Pamiatka na Jakuba Fescha, narodeného 6. apríla 1930 a popraveného včas ráno 1. októbra 1957. Kto to bol? Bol predstaviteľom „zlatej“ mládeže veľkomesta v modernom Babylone, v Paríži. Skončil ako vrah pod gilotínou. Jakub Fesch sa narodil v bohatej rodine vysokej francúzskej buržoázie. V jeho rodine sa myslelo na získavanie peňazí, na ich utrácanie a užívanie. Nebolo času na výchovu a tým menej na vzornú výchovu. Miesto toho mu rodičia dávali množstvo peňazí na zábavu, aby sa aj oni mohli bez prekážok zabávať. Jeho zábavy v bande, ktorej sa stal náčelníkom, boli vždy nákladnejšie. Keď už nestačili peniaze od rodičov, začal kraďnúť. Ale ani to nestačilo. Rozhodol sa teda získať naraz veľkú sumu peňazí prepádnutím banky na ulici blízko parížskej burzy. Ťažko zranil bankového úradníka a vybieha s aktovkou plnou peňazí, prenasledovaný políciou. Pri úteku výstrelom usmrtil policajta, zranil niekoľko osôb až nakoniec ho chytili. Jeho triapolročný pobyt vo väzení končí popravou.

Ako sa dostal tento mladík na šikmú plochu? Začalo to lenivosťou v škole. Neskoršie nasledujú horšie veci: roz-

pustilé zábavy s kolegami a kolegyniami. Mnoho mladých ani nedokončí školu, i keď majú všetky predpoklady. Rodičia sú zámožní. Rozmaznávaajú svoje deti, učia ich skoro užívať život, umožňujú beztriestne krádeže doma i mimo domu. Tieto krádeže a rozpustilé zábavy boli jedinými Jakubovými úspechmi. Jakuba do záhuby viedla cesta alkoholom, narkotikami, perverzitami.

A preto neprestávame opakovať mladým: „Sami stále hovoríte, že sa žije len raz.“ Z toho však vyvodzujete nesprávny uzáver, že je treba život premárniť. Život si treba vážiť a milovať ho, ako veľké dobro a veľký dar!

Budme úprimní a priznajme, že najhlbšia príčina zla nie je len u mladých. Oni sú len citlivým seizmografom všetkého nepokoja. Mládež nebola predsa tvorcom pornografickej literatúry, ani verejných domov. Takisto nespravodlivosť a vykorisťovanie nepochádza od mladých. Treba predovšetkým vybudovať dôveru mladých k rodičom, k vychovávateľom, k autoritám politickým a duchovným, ktoré s dôslednosťou od mladého človeka žiadajú harmóniu medzi slovom a skutkom.

Rodičia, zamyslite sa nad touto vážnou otázkou! Všetci máme spoločný záujem i povinnosť zabezpečiť pevnú, radosťnú a mierovú prítomnosť i budúcnosť sebe i tým, čo prídu po nás.

Povzbudzujme mladých nielen slovom, ale i osobným príkladom k cieľavedomému životu v láske, k vzájomnému porozumeniu, ľudskej a občianskej solidarite, k tvorivej činnosti, húževnatej pracovitosti, kráse nášho života a sveta, aby to mladí vedeli nielen pochopiť, ale i blahodárne rozvíjať a rozširovať. Teraz i v budúcnosti, ktorá bude patriť im, ale na vytvorení ktorej pracujeme všetci už dnes.

Nepochybujem o tom, že všetci chceme, aby bola radosťná, pokojná i neskonale šťastná. Pre jej pevné zabezpečenie musíme priniesť všetci svoj vklad osobného príkladu a povzbudzujúceho slova!

o. Augustín Leukánič

NEUSTANEME NIKDY PRACOVAŤ PRE MIER V LÁSKE!

„Nesmieme sa len opojiť týmito veľkými myšlienkami, ale musíme v sebe udržiavať istotu, že mier je možný a že musí byť možný a uskutočniteľný toľkými prostriedkami, ktoré má ľudská spoločnosť k dispozícii, ale predovšetkým pomocou toho, čomu nás učil a uviedol do života Ježiš Kristus, a to je zásada lásky medzi ľuďmi. Tá plynie z lásky k Bohu. Potrebujeme mier je to isté ako povedať, potrebujeme lásku. Lásku, ktorá dokáže prekonať egoizmus národov a partikulárnych záujmov, lásku, ktorá vie odpúšťať a nepozná ducha pomsty, ktorý vedie nutne k závidi a nenávisti a znemožňuje zmierenie. Treba lásky, ktorá vie dávať viac než druhý zasluhuje a nedbá na vlastný prospech. Láska, ktorá sa viac teší zo svornosti než z nadvlády. Lásku, ktorá z čnosti náboženskej sa vie stať čnosťou múdrej politiky. Ak to niekto pokladá za naivný a nebezpečný sen, my nemyslíme, že sme rojkami, ale skôr prorockými idealistami, a neustaneme nikdy dúfať a pracovať pre mier v láske. Kiež nám pomáha Kráľovná pokoja!“

(Z nedeľného poludňajšieho prejavu Svätého otca Pavla VI. 2. júla t. r.)

SI ČLOVEKOM...?

Tieto dve slová môžeme vypovedať ako konštatovanie, ktorého jednoznačný zmysel je na prvý pohľad každému zrejmý, a rovnako ich môžeme vysloviť ako otázku. Aj v prvom aj v druhom prípade však ich obsah sa ma dotýka. A dotýka sa ma na tom najdôležitejšom mieste. Ide o mňa celého, o celú moju bytosť v jej ľudskej prirodzenosti. Byť človekom vždy, všade a v každom ohľade je moja veľká ľudská výsada a vznešená úloha. Vznešenejšiej nad ňu na tomto svete niet.

A som skutočne človekom?

Napiňam kritériá, ktoré ma stavajú na prvé mieste všetkého stvoreného?

Som celým človekom alebo sa aspoň usilujem ním vždy viac a viac byť?

Každým dňom a každým rokom, v ktorých sa môj život mňa a má naplňať?

Život totiž nenávratne plynie a jeho zmyslom je moje dozrievanie pre večnosť a služba. Služba všetkému bezprostredne blízkemu i vzdialenému, služba Bohu, sebe, svojim — mojim milým a drahým a všetkým mojim ľudským bratom a sestrám — všetkým ľuďom dobrej vôle na tejto planéte.

Ak som človekom, tak potom sa tomu primerane prejavujem. A človek sa prejavuje ako taký na prvom mieste SLOVOM, na druhom mieste PRIKLADOM VLASTNEHO ŽIVOTA a nakoniec celou svojou OSOBNOSŤOU. Z toho vyplývajú isté veľmi jednoznačné závery pre všetky tri zložky ľudského prejavovania sa, ak chcem a chceme spĺňať spomínané kritériá ľudskej zrelosti a naplnenia života.

Moje slová musia byť PRAVDIVÉ, ZROZUMITEĽNÉ a MILÉ.

Môj príklad — môj príkladný osobný život musí byť DOBRÝ, JEDNOZNAČNÝ a PRÍŤAHLIVÝ.

Moja osobnosť musí byť ŠLACHETNÁ, VERNÁ a PRÍSTUPNÁ.

Zostáva vari ešte povinnosť si to detailnejšie uvedomiť a najmä osvedčovať to v každodennej životnej praxi.

Moje slová majú byť pravdivé: to znamená, že sa mám natoľko kontrolovať v slovných prejavoch, aby som seba samého viedol k jednoznačnej pravdivosti.

Moje slová musia byť zrozumiteľné, jasné mne i tým, ktorým ich adresujem. Preto budem dávať pozor zo všetkej sily, aby som nikomu zbytočne nespôsobil bolesť. A keď už musí byť niečo dôrazne povedané, a to opäť v záujme pravdy a dobra, nech je takým jeho obsah a nie tón, podráždenosť, urážlivosť alebo zbytočný pátos moralizátora, ktorý aj tak vyzneje nakoniec nadarmo.

Moje slová musia byť aj milé. Tak veľa toho závisí od tónu nášho prihovoru k bližným. Preto budem dávať pozor zo všetkej sily, aby som nikomu zbytočne nespôsobil bolesť. A keď už musí byť niečo dôrazne povedané, a to opäť v záujme pravdy a dobra, nech je takým jeho obsah a nie tón, podráždenosť, urážlivosť alebo zbytočný pátos moralizátora, ktorý aj tak vyzneje nakoniec nadarmo.

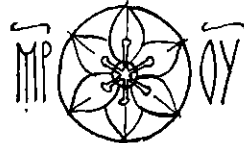
Môj osobný život musí byť dobrým príkladom pre tých, ktorí mavidia — a vidia ma aj zblízka, nielen vtedy, keď sa do pózy dobrého naladím. Teda — dobrým podľa obsahu a nie podľa zdania. Treba zažiarť naozaj len dobrom, a nie zlom, ľahkomyselnosťou alebo márnivosťou. V dobrote mám byť aj jednoznačným. Všetko mi treba prežiarť láskou. Bez ľudskej sebeckosti a sebaobdivu. A rovnako bez vyhľadávania ľudského uznania a ľudskej slávy, pochvaly a obdivu. Tie sú aj tak len zo suchej slamy a ako rýchlo vzbĺknu, tak rýchlo stlejú na popol, ktorý ranný vetrik nasledujúceho dňa do nenávratna od-

veje... Môj príklad a môj príkladný život má byť, samozrejme, žiarivý, ušľachtilý a má pobádať k nasledovaniu už zo samej povahy vecí. Príklady priťahujú — učili sme sa kedysi na gymnáziu a táto pravda nezostala. Treba mi teda žiť, myslieť, hovoriť a konať nasledovaniahodne, a zo svojich životných prejavov mám vylúčiť všetko odporne, odpudzujúce a neprirodzené.

A tým sa vlastne dostávame k sebe samému vcelku, k vlastnej osobnosti, ktorá má byť na prvom mieste šlachetná, čo neznamena nič menej, ako že budem ušľachtilý v myšlienkach, slovách i v celom svojom konaní. Vynaložím aspoň úprimnú snahu a úsilie, aby z mojich myšlienok, slov a skutkov netrčalo nič škaredého a nič vulgárneho. V tomto úsilí mám zostať verným a vytrvalým, aj keby sa mi dlho zdalo, že som sám. Áno, napriek všetkému a všetkým treba zostať verným a nechať sa vykoľajovať. Čo si uložím a prisľúbim, musím dodržať a splniť. A každý práve v dôsledku týchto uskutočňovaných zásad, nájde ku mne cestu. Každý, kto ma bude potrebovať a zisti, že som prístupný a chcem len dobro. A príde bez obáv a ústaranosti, bez strachu a ako človek k človeku. Určite nebudem mať potom pocit osamotenosti a nebude ma sklúčať úzkosť zo samoty, nepochopenia a nenaplnenia. Za nijakých okolností sa však nesmiem prejavovať ako panovačný, ani jednostranne naklonený, ani náladový. Úprimnosť srdca zostáva navždy.

A čím nám viac rokov pribúda, tým viac by sme mali ľuďmi byť. A ako kresťania — tým viac kresťanmi.

Marián Skala

O Presv. Bohorodičke takto spieva autor Velpiesne: „Si zatvorenou záhradou, sestra moja, nevesta, zamknutým prameňom, zapečatenou studienkou.“ (Pies. 4,12). Nuž, nám treba modlitbou a najmä vnútorným duchovným životom preniknúť cez uzatvorený okruh ružencovej záhrady a vo svojej samote, podobnej uzavretosti svätého života Panny Márie, dostať sa k najhlbšej podstate bezúhonnej zbožnosti! Lebo len v uzavretosti čistého srdca, v poníženosti a skromnosti odovzdá nám Kráľovná presv. ruženca kvety Božej blahopriazne, ktoré tak veľmi vo svojom vnútornom snažení potrebujeme!

Nuž, zaiste, nestačí nám iba recitovať mariánske modlitby a spievať krásne piesne, ale žiada sa po nás nasledovať Presv. Bohorodičku, ako náš najpriateľnejší vzor všedného života radosti i strasti!

Podari sa nám to, ak: „Vylúčime zo svojho života všetko, čo je ovocím sebeckosti, sebalásky, pýchy, aby sme si z podnetu Ducha Svätého volili jedine skutky vnučené milosťou.“ (P. Gabriel).

T. F.

LITURGICKÝ ŽIVOT

(DOKONČENIE) LITURGIA SLOVA

Vo všetkých liturgiách tak na východe, ako aj na západe v ranokresťanských storočiach nachádzame v závere liturgie slova osobitné prosby za katechumenov a nakoniec ich prepustenie. Rímska liturgia sa tejto časti ako nepotrebné zťažuje zbavila hneď po zmenených podmienkach jestvovania Cirkvi, keď už mohla slobodne pripravovať na prijatie viery kandidátov, ktorí sa o to uchádzali, vo svojich školách a výchovných zariadeniach. Na východe, ktorý priom lipol na doslovnom dedičstve viery a modlitieb, sa táto časť zachovávala prakticky až do našich čias, a v našich podmienkach sa vlastne opúšťa — *via facti* — až teraz, ako skutočne zbytočná a vecne neodôvodnená časť. Vo výkladoch liturgie sa umele zdôvodňovala jej potreba, alebo vari výstižnejšie povedané, jej pretrvávajúce a recitovanie — ako že sa to vzťahuje na cirkev v misiách, kde kandidáti na prijatie viery vlastne predstavujú akýsi druh katechumenátu, ale podľa našej mienky v skutočne nových podmienkach života Cirkvi na celom svete, nemožno nájsť v súčasnosti analogické okolnosti, ani nijaký útvar, ktorý by mal povahu a vlastnosti ranokresťanského katechumenátu a ktorý by tým zdôvodňoval pretrvávajúce týchto modlitieb. Pre zaujímavosť a ako historickú reminiscenciu uvedieme v nasledujúcom aj doslovné znenie modlitieb za katechumenov a spôsob ich prepustenia. Ich obsah nám napovie najmä solídnu informáciu o živom vedomí duchovného spojenia modliacej sa Cirkvi, ktorá vo svojich modlitbách na všetko pamätá a nič neopomína. Modlitby sa začínajú výzvou.

K./D.: Katechumeni, pomodlite sa k Pánovi.

Lud: Pane, zmiluj sa. (Opakuje sa ako obvykle za každou prosbou.)

K./D.: Veriaci, pomodlime sa za katechumenov, aby sa Pán zmiloval nad nami.

Aby ich poučil slovom pravdy.

Aby im zjavil radostnú zvesť spravodlivosti.

Aby ich zjednotil so svojou svätou, všeobecnou a apoštolskou Cirkvou.

Spas a zmiluj sa, zastaň sa a zachovaj ich, Bože, svojou milosťou.

Katechumeni, hlavy svoje pred Pánom skloňte.

Lud: Pred tebou, Pane.

Kňaz: Pane, Bože náš, ktorý na výsostiach prebývaš a zhliaďaš na ponížených, ktorý si na spásu ľudského pokolenia zoslať jednorodného Syna svojho — Pána nášho Ježiša Krísta, zhliaďať aj na služobníkov svojich, ktorí si osvojujú pravdy viery a sklonili pred sebou svoje hlavy.

Učiň ich hodnými v príhodný čas prijať kúpeľ znovuzrodenia, odpustenia hriechov a rúcho neporušiteľnosti.

Zjednot' ich so svojou svätou všeobecnou a apoštolskou Cirkvou a pripočítaj ich k svojmu vyvolenému stádu.

Aby aj oni s nami oslavovali prevznešené a veľkolepé meno tvoje — Otca i Syna i Svätého Ducha, teraz i vždycky i na veky vekov.

Lud: Amen.

Kňaz: Ktorí ste katechumeni, vzdial'te sa.

Diak.: Katechumeni, vzdial'te sa.

Kňaz: Všetci katechumeni nech odídu.

Nikto z katechumenov nech neostáva.

A ktorí ste veriaci, znovu a znovu k Pánovi pomodlime sa.

Lud: Pane, zmiluj sa.

Z textov, ako sme ich v plnom znení uviedli, jednoznačne vyplýva, že v tejto časti išlo skutočne o osobitnú pozornosť tým, ktorí hodlali prijať vieru a začleniť sa do Cirkvi, ako aj o ich výslovné vylúčenie z ďalšej účasti na liturgii — teda na liturgii eucharistickej obety, ktorá už bezprostredne nasleduje. Poznamenávame ešte, že opakovanie výzvy pre katechumenov, aby sa vzdialili a navyše jej zdôraznenie ešte raz kňazom s výslovným príkazom, **aby nikto z katechumenov neostal**, nám dáva možnosť predpokladať, že skutočne celé zhromaždené spoločenstvo a osobitne diakoni dohliadli nad tým, aby každý katechumen miesto konania eucharistickej obety skutočne opustil. Kňaz potom pokračuje prvou modlitbou veriacich. Podľa miestneho úzu sa aj táto vynecháva v znamení úsilia po skracovaní a kňaz sa modlí hneď druhú modlitbu veriacich. Uvedieme si ich však obidve, aby sme tak dosiahli zámer, o ktorý nám ide, totiž podať prierez celou textovou výstavbou liturgie sv. Jána Zlatoústeho, pretože vysloviť sa kompetentne k úpravám alebo skracovaniu neprináleží nám a na tomto mieste.

LITURGIA EUCHARISTICKEJ OBETY

Prvá modlitba veriacich.

K.: Vďaka ti vzdávame, Pane, Bože nebeských mocností, ktorý si nám dovolil predstúpiť aj teraz pred svoj svätý obetný oltár a utiekať sa k tvojej dobrotivosti s prosbou za odpustenie našich hriechov a všetkej nevedomosti tvojho ľudu.

Prijmi, Bože, našu prosbu a učiň nás hodnými predkladať ti tieto modlitby a prosby, a prinášať ti nekrvavú obetu za všetok tvoj ľud.

A dovol' nám, ktorých si ustanovil pre túto svoju svätú službu, silou svojho Svätého Ducha bez hrozby odsúdenia a hodne ťa vyzvať v každom čase a na každom mieste s čistým svedectvom nášho svedomia, aby si nás vyslyšal a bol nám milostivý v hojnosti svojej dobroty.

D./K.: Zastaň sa a spas, zmiluj sa a zachovaj nás, Bože, svojou milosťou.

Lud: Pane, zmiluj sa.

D./K.: Premúdrosť.

Kňaz: Lebo tebe patrí všetka sláva, úcta a poklona — Otcu i Synu i Svätému Duchu — teraz i vždycky i na veky vekov.

Lud: Amen.

D./K.: Znovu a znovu v pokoji k Pánovi pomodlime sa.

Lud: Pane, zmiluj sa.

Aj na tomto mieste sa žiada pripomienka. Vyvoláva ju totiž výzva veriacim k modlitbe. Jej formulácia: **Znovu a znovu v pokoji k Pánovi pomodlime sa** — obsahuje navyše to v p o k o j i, a to nás vovádza do atmosféry ranokresťanských zhromaždení osobitne po tom vylúčení katechumenov. Dá sa opäť reálne predpokladať, že najmä keď bolo zhromaždenie početnejšie, s odchodom katechumenov nastalo rozrušenie a pozornosť prítomných sa narušila. Preto pri druhej modlitbe sa vyzýva k upokojeniu a skutočnému sústredeniu pozornosti prítomných na to podstatné a na pozornú modlitbu, ktorá má kňaza i ľud vhodne usporiadať na to, čo nasleduje.

Druhá modlitba veriacich.

Kňaz: Znova a nespočetnekrát sa k tebe utiekame, dobrotivý a láskavý Bože, a prosíme ťa, zhliaďať na našu prosbu.

Očisť naše duše i telá od všetkej duševnej a telesnej poškvrny, daj aby sme sa bez viny a odsúdenia postavili pred tvoj obetný oltár, a daruj, Bože, nám i tým čo sa s nami spolu modlia, vzrast v živote, vo viere i v duchovnom porozumení. Najmä tým, čo ti vždy s bážňou a láskou slúžia, dožič bez záťaže vedomia vinou a bez hrozby odsúdenia prijímať tvoje sväté sviatosti a stať sa hodnými tvojho nebeského kráľovstva.

D./K.: Zastaň sa a spas, zmiluj sa a zachovaj nás, Bože, svojou milosťou.

Lud: Pane, zmiluj sa.

D./K.: Premúdrosť.

Kňaz: Aby sme v ustavičnej ochrane tvojej moci — tebe vždy slávu vzdávali — Otcu i Synu i Svätému Duchu — teraz i vždycky i na veky vekov.

Lud: Amen.

Pokračuje sa v speve záveru piesne cherubínov: **A teraz keď tajomne predstavujeme cherubínov a oživujúcej Trojici spievame trojsvätú pieseň, odložme všetky pozemské starosti.**

Kňaz s vystretými rukami pokračuje modlitbou, ktorá je tak mnohovravná a hlboká teologicky, že skutočne len kontemplatívne hlbanie nad každým jej slovom, nad každou vetou, umožní jej dokonalé prežitie.

Kňaz: Nikto z tých, čo sú spútani telesnými žiadosťami a rozkošami, nie je hoden pristupovať, približovať sa alebo slúžiť tebe, Kráľu slávy.

Pretože slúžiť tebe je veľké a strašné aj pre samé nebeské mocnosti.

Avšak ty, pre svoju nevysloviteľnú a nesmiernu lásku k ľuďom, nepremeniteľne a neodvolateľne stal si sa človekom, ba stal si sa aj našim veľkňazom.

A ako vládca nad všetkým, kňazský úkon tejto verejnej a nekrvavej obety odovzdal si nám, lebo ty jediný, Pane Bože náš, vládneš nad všetkým nebeským i pozemským, a tebe na tróne nosia cherubini, Pánom si serafínov a Kráľom Izraela.

Ty jediný si svätý a len svätí ťa obklopujú.

Teba teda jediného, dobrotivého a dobroprajného prosím,

zhladni na mňa hriešneho a nepotrebného služobníka svojho a očisť mi dušu i srdce od vedomia viny.
 Silou svojho Svätého Ducha učin ma spôsobilým, aby som odetý milosťou tvojho kňazstva mohol predstúpiť pred tento tvoj svätý oltár a obetovať tvoje sväté a prečisté Telo a drahocennú Krv.
 Lebo k tebe prichádzam, klaniam sa ti hlboko a modlím sa k tebe:
 Neodvracaj svoju tvár odo mňa, ani ma nevyľučuj spomedzi svojich služobníkov, ale učin ma hodným priniesť ti ako obeť tieto dary, hoci som len hriešnym a nehodným tvojim služobníkom, ktorý prijíma a ktorého rozdáva, Kriste Bože náš,
 Lebo ty si ten, ktorý sa obetuje a ktorého my obetujeme, a my ti slávu vzdávame s bezpočiatočným tvojim Otcom, s presväтым, dobrým a oživujúcim tvojim Duchom — teraz i vždycky i na veky vekov. Amen.

A teraz, keď tajomne predstavujeme cherubínov a oživujúcej Trojici spievame trojsvätú pieseň, odložme všetky pozemské starosti.

Aby sme mohli privítať kráľa všetkých, ktorého v sprievode prinášajú neviditeľné zástupy anjelov.

Aleluja, aleluja, aleluja.

Bože, buď milostivý mne hriešnemu.

Pozdvihnite svoje ruky k svätyni a dobrorečte Pánovi.

Medzitým ľud dospieval záver cherubínskej piesne, pri slávnostných bohoslužbách uskutočnilo sa aj okladzanie oltára, svätynia a ľudu, a kňaz so sprievodom odchádza k žertveníku pre obetné dary pripravené na začiatku svätej liturgie. Okadiť ich, odovzdá kadidlo prislúchajúcim, rovnako prikrývku ako súčasť liturgických rúch, sám vezme pripravený chlieb a víno do oboch rúk a v sprievode, na čele ktorého idú akolyti so zapálenými sviečkami a kňaz ho uzatvára, prenáša obetované dary na hlavný oltár.

Kňaz: Na Svätého otca nášho, veľkňaza všeobecnej Cirkvi Pavla VI., pápeža rímskeho, na nášho otca biskupa... otca ordinára..., na všetkých kňazov, diakonov a rehoľníkov ako aj na všetkých nezabudnuteľných zakladateľov a dobrodincov tohto svätého chrámu (obráti sa k ľudu) i na všetkých vás pravoverných kresťanov nech sa rozpomenie Pán vo svojom kráľovstve — stále, teraz i vždycky i na veky vekov.

Ľud: Amen.

Pokračuje sa v speve záveru piesne cherubínov: Aby sme mohli privítať Kráľa všetkých, ktorého v sprievode prinášajú neviditeľné zástupy anjelov. Aleluja, aleluja, aleluja.

Kňaz medzitým ukladá na oltár prenesené obetné dary a modlí sa nasledujúci text:

Ctihodný Jozef snál z križa tvoje prečisté Telo, čistým plátnom ho ovinul, drahocennými masťami pomazal a uložil do nového hrobu.

Ak sa pri slávnostných bohoslužbách používa tymian na okladzanie, sprevádza tento úkon ďalší text: Pre milosrdenstvo svoje, Pane, dobrotno nalož so Sionom a daj znova vybudovať hradby Jeruzalema. Potom so záľubou opäť prijmeš žertvu spravodlivosti, zákonitú obeť a celopaly. A nové pokojné obety na tvoj oltár položia.

Po týchto úkonoch a modlitbách sa do diania opäť zapája aj ľud, ktorý diakon alebo sám kňaz vyzýva:

D./K.: Doplňme našu modlitbu k Pánovi.

Ľud: Pane, zmiluj sa. (Za každou prosbou.)

D./K.: Nad predloženými vznešenými darmi — k Pánovi pomodlíme sa. Za tento svätý chrám a za tých, čo s vierou, nábožnosťou a bážňou Božou do neho vstupujú — k Pánovi pomodlíme sa.

Aby sme boli zbavení všetkého zármutku, hnevu a núdze — k Pánovi pomodlíme sa.

Kňaz: Pane, Bože všemohúci, jediný svätý, ktorý prijímaš obeť chvály od tých, čo ťa vyzývajú celým srdcom, prijmi aj prosby nás hriešnych a prenes ich na svoj svätý obetný oltár. Dovoľ nám láskave prinášať ti dary a duchovné obety za naše hriechy a za nevedomosť tvojho ľudu.

Dožič nám, aby sme našli milosť u teba, aby ti naša obeť bola príjemnou, a dobrotný Duch tvojej milosti nech zostúpi na nás, na tieto obetované dary i na všetok tvoj ľud.

Toto je vlastne modlitba obetovania, ako to z jej obsahu vyplýva. A je to tak vhodne vyjadrené všetko, čo vyjadriť treba v takomto vážnom a svätom okamihu. My ľudia však žijeme obdivoma nohami na tejto zemi. Po nej sa hýbame a zveľadujeme ju podľa Stvoriteľovho zámeru svojou prácou, zušľachťujeme a súčasne pracujeme na vlastnom zdokonaľovaní sa

a dozrievaní. V súvislosti s tým všetkým — a pravdaže aj s naším ľudským spolunažívaním na svete s ostatnými ľuďmi — vznikajú problémy. Problémy súvisiace poväčšine s našou ľudskou malosťou a nedokonalosťou, a rovnako s našimi veľkými túžbami a potrebami. Zladíť toto všetko nie je dakedy ľahké. Ba dá sa povedať, že bez rešpektovania práv toho druhého a bez plnenia vlastných povinností s pomocou Božou, sa to i sotva dári a podari. Preto všetky svoje starosti, problémy i radosti veriaci človek predkladá spolu s obetovanými darmi chleba a vína Pánovi nebies a Zeme na tomto mieste posvätnéj liturgie súplennými prosbami, ktoré pre ich široký záber do života bude vari vhodne pomenovať všeobecnými prosbami. Všeobecnými jednak preto, že sa týkajú potrieb všetkých ľudí a jednak podľa nášho usudzovania, že sa týkajú skutočne všetkého toho, čo je v našom živote to hlavné a najpotrebnejšie.

K./D.: Zastaň sa a spas, zmiluj sa a zachovaj nás, Bože, svojou milosťou.

Ľud: Pane, zmiluj sa.

K./D.: Aby sme tento deň dokonale, sväto, v pokoji a bez hriechu prežili — od Pána prosme.

Ľud: Udel' nám, Pane. (Opakuje sa za každou prosbou.)

K./D.: Anjela pokoja, verného sprievodcu a ochrancu pre naše duše a tela — od Pána prosme.

Rozhorenie a odpustenie hriechov a previnení našich — od Pána prosme.

To čo je dobré a užitočné pre naše duše a pokoj pre svet — od Pána prosme.

Aby sme ďalšie dni svojho života v pokoji a pokání prežili — od Pána prosme.

Aby sme svoj život po kresťansky, bez bolesti, bez zahanbenia a v pokoji prežili, a na poslednom súde Kristovom dobre obstáli — od Pána prosme.

A pripomenúť si presväťu, prečistú, preblahoslavenú a slávnu Vládkyňu našu Bohorodičku a vždy Pannu Máriu so všetkými svätými — seba samých, jeden druhého a celý život svoj Kristu Bohu oddajme.

Ľud: Tebe, Pane náš.

Kňaz: Pre zásluhy jednorodeného Syna tvojho, s ktorým ťa zveľubujeme spolu s presväтым, dobrým a oživujúcim tvojim Duchom — stále teraz i vždycky i na veky vekov.

Ľud: Amen.

Stavba týchto prosieb sa dovŕšuje tak skutočne pravoverne po kresťansky, ako je to zdokumentované vo všetkých svedectvách viery ľudu Božieho od prvotných čias až po dnešok.

O zádušných sobotách

(Dokončenie z min. čísla)

Dnes tento dyptich nahrádzujú naše hramoty. Je to úradný zoznam vo forme knihy, v ktorej sú mená zomrelých z celej farnosti. Pri zádušných sobotách (hramotách) sa na nich v našich cerkvách spomína pri Sv. liturgii.

V cirkevnom roku je celkom 5 zádušných sobôt. Štyri vo veľkopôstnom čase a jedna v sobotu pred svätodušnými sviatkami. Pri týchto zádušných sobotách sa slúži sv. Služba Božia za všetkých zomrelých farnosti a najmä za tých, ktorí sú v hramotách, zozname mŕtvych, menovite zapísaní.

Po Sv. liturgii sa ešte v chráme Božom odjavuje panychída, v ktorej sa znovu s nezmenšenou vrácnosťou a zbožnosťou opakujú prosby k Všemohúcemu za blažený pokoj a večnú pamiatku všetkých zosnulých, za ktorých bola obetovaná Sv. Liturgia a prednášaná prosba v panychíde.

Obeť Sv. liturgie a všetky naše zbožné modlitby za zosnulých sú nielen krásnym a dôstojným výrazom našej vďačnej úcty k nim, ale i prevzácny darom nesmiernej duchovnej ceny za duše našich zosnulých bratov a sestier. Obetujeme tieto duchovné dary s úprimnou láskou a s podobnou láskou sa aj sami zúčastňujeme na týchto obradoch, aby nás povzbudili k uvedomenému duchovnému životu, k svedomitému zachovávaní Božích príkazov, čestnému, spokojnému a spravodlivému konaniu a zmýšľaniu!

o. V. Petraško

Z NAŠHO ŽIVOTA

JEDNOLODOVÝ KATEDRÁLNY CHRÁM prešovskej gr.-kat. eparchie, zasvätený sv. Jánovi Krstiteľovi, stojí na mieste pôvodnej špitálskej kaplnky. Patrí k významným barokovým stavbám Východoslovenského kraja a jeho počiatky spadajú do 14. storočia, pravda, vtedy bol oveľa menší a nižší.

V 16. a 17. st. ho užívali prešovskí protestanti. Pred 300 rokmi jeho správu prevzali minoriti (Až do roku 1787). Po založení prešovského biskupstva na počiatku 19. st. stal sa chrámom katedrálom.

V súčasnosti prebiehajú na tejto významnej stavebnej a sakrálnej pamiatke dôležité opravy strechy a priečelia katedrály.

Uverejnené snímky, ktoré našej redakcii poskytol o. Št. Papp, predstavujú zábery z priečelia chrámu.

PRIMIČNÉ SV. LITURGIE našich tohoročných novokňazov, ktorých na hodnosť kňazskej dôstojnosti vysvätil v poslednú júnovú nedeľu t. r. Otec biskup dr. B. Hopko v prešovskej katedrále, prebiehali v nasledujúcich nedeliach v rodných obciach alebo miestach trvalého pobytu týchto absolventov CM bohosloveckých fakúlt v Bratislave a Litoměřiciach.

V nedeľu 2. júla slúžil o. Vasil K o r m a n i k svoju prvú Sv. Liturgiu v prešovskej gr.-kat. katedrále. O. Ján G a m r á t v nedeľu 9. júla v S e č o v c i a c h. O. Michal M o s k a l' 16. júla v D ú b r a v k e. O. Michal R o š k o 2. júla v Z á h o r e, filiálke farnosti Brezovica a o. dr. Jozef S u k o v s k ý 2. júla v Jastrabom pri Vranove.

Všetky primičné Sv. Liturgie vyzneli ako radostný prejav nad príchodom nových služobníkov do vinice Pánovej a z úst ďakujúcich novokňazov vychádzali slová úprimnej vďačnosti Bohu, Cirkvi i našmu ľudu, ktorému chcú zostať vernými služobníkmi. Chcú mu pomáhať vo všetkých jeho potrebách a podporovať z plných svojich síl aj všetky úsilia, ktoré zabezpečujú radostný život v mieri a budovaní našej drahej vlasti.

Dňa 12. NOVEMBRA t. r. dožije sa svojej kňazskej päťdesiatky o. prof. Pavol STULAKOVIC, rodák z Livova pri Bardejove a gymn. profesor na odpočinku, žijúci v meste svojho skoro celoživotného kňazského pôsobenia, v metropole nášho Východoslovenského kraja, Košiciach. Zaslúžilému a váženému jubilantovi k významnému polstoročiu vzornej, obetavej a vernej kňazskej služby srdečne blahozeláme a vyslovujeme s pocitom vďačnej úcty úprimné: NA MNOHAJA I BLAHAJA LJETA!

Prof. Th. a PhDr. L. Stanislav DANIŠOVIČ oslávil 30. septembra t. r. v Nitre vzácne zlaté kňazské jubileum. Milého jubilanta, s ktorého príspevkami (pod zn. Dr. S. Veselý) sa naši čitatelia stretávajú na stránkach nášho kalendára i časopisu a ktorý patrí k zariadeným priekopníkom cyrilometodských tradícií a je veľkým obdivovateľom byzantskej liturgie, spirituality a kultúry, srdečne pozdravujeme a úprimne prajeme Ad multos annos!

VLADYKA DR. MIKULAŠ DUDÁŠ, gréckokatolícky biskup hajdudorogský, v MLR, zomrel dňa 15. júla t. r. a dňa 21. júla, po zádušnej Sv. Liturgii, ktorú slúžili doterajší jeho generálni vikári o. dr. D. Juhász, prof. dr. I. Timko a dr. F. Körte, telesnú schránku zosnulého arcipastiera pochovali v sídle jeho biskupstva. Rozlúčkovú kázeň nad rakvou zomrelého v prepĺnenej katedrále predniesol biskup dr. I. Kisberk, apoštolský administrátor ostrihomský.

Zosnulý Vladýka viedol správu gr.-kat. biskupstva a pridelených apoštol. administratúr v MLR od roku 1939 a v tomto roku, dňa 27. októbra, bol by sa dožil životnej sedemdesiatky.

Viečnaja jemu pamjať!

Správu gr.-kat. cirkvi v MLR teraz vedie kapitulný vikár prof. dr. I. T i m k o, kanonik a dekan Teologickej akadémie v Budapešti.

PRAHA — Dňa 24. júla t. r. rozlúčila sa rodina a mnohí gr.-kat. veriaci pražskej svätoklimentskej farnosti so svojim zaslúžilým príslušníkom a jedným zo zakladateľov tejto farnosti dr. Jaroslavom B o j č u k o m, ktorý zomrel 19. júla v požehnanom veku 79 rokov.

Viečnaja jemu pamjať!

NIŽNÉ REPÁSE — hostili v nedeľu 6. augusta t. r. Otca ordinára J. Hirku, ktorý tu posvätil obnovený a znovuvymaľovaný miestny chrám sv. Anny. V odpoľudňajších hodinách navštívil Otec ordinár aj filiálku Torysky.

RAKOVČÍK — filiálka farnosti Hrabovčik v okrese Svidník, bola v nedeľu 23. júla 1972 radostným svedkom archijerejskej návštevy Otca biskupa dr. B. Hopku, ktorý v tejto obci posvätil obnovenú cerkev, slúžil Sv. Liturgiu a kázal.

TREBIŠOV — Výročnú chrámovú slávnosť Uspenia Presv. Bohorodičky spomenuli veriaci trebišovskej farnosti pri slávnostnej nedeľnej Sv. Liturgii dňa 13. augusta t. r. Liturgizoval o. dekan J. Kocák, kázal o. ThDr. J. Machala.

VO VYCHODOSLOVENSKEJ GALÉRII V KOŠICIACH bola výstava súborného diela Ľudovíta Čoráka (1864–1937). Prestavovala obsiahly výber z maliarskej a kresliarskej tvorby konca XIX. a začiatku XX. st. tohto významného východoslovenského umelca — krajinkára.

ZA O. J. ŽELINSKÝM

Dňa 18. júna t. r., ako sme už o tom napísali v predchádzajúcich číslach našich časopisov, z kruhu duchovenstva našej cirkvi, svojich veriacich a svojej rodiny odišiel na večnosť o. Jozef ŽELINSKÝ, správca fary v Rudlove.

Zosnulý narodil sa 27. júla 1905 v Prešove, kde úspešne absolvoval svoje stredoškolské i bohoslovecké štúdiá. Kňazskú vysviacku prijal 2. augusta 1930 a v tom istom roku stal sa duch. správcom farnosti Nižná Pisaná, kde pôsobil do roku 1934. Odtiaľ ho preložili do Rudlova v okrese Vranov, kde aj zakončil svoje kňazské pôsobenie. Zomrel vo veku 67 rokov svojho života a v 42. roku svojho kňazstva.

Zomrelý o. Jozef bol veľmi obetavý a skromný kňaz. Miloval svoju cirkev, svoje povolanie i svojich veriacich. Obetavá láska k ľuďom sa zvlášť prejavila za druhej svetovej vojny, keď spolumbýnym zachraňoval životy, často s veľkým nebezpečenstvom straty vlastného života. Na šľachetné a obetavé srdce svojho duchovného pastiera budú jeho veriaci s úprimnou láskou spomínať. Dôkazom tejto úcty bolo i veľmi dojímavé posledné rozlúčenie so zosnulým, ktorého sa zúčastnila široká pospolitost z vlastnej farnosti i blízkeho okolia.

Obrady cirkevného pohrebu boli 22. júna v miestnej cirkvi a vykonal ich po odsľužení Sv. liturgie Otec biskup dr. Bazil Hopko za asistencie kňazov dekanátu, príbuzných, priateľov a veriacich nebohého. Po obradoch v chráme, ostatky zosnulého o. Jozefa previezli do Bratislavy a tam ich pietne uložili do rod. hrobu.

Zomrelý o. Jozef Želinský bol obľúbeným kňazom, ktorého si veľmi vážili vlas-

tní cirkevní príslušníci i príslušníci iných vierovyznaní. V duchu vzájomného porozumenia, znášanlivosti a úprimného ekumenizmu snažil sa vychádzať po dobrom s každým bez rozdielu. Aj pri svojom chatrnom zdraví neúnavne a apoštolsky horlivo pracoval vo vinici Pánovej až do konca svojho života. Je vhodné pripomenúť, že ešte dňa 15. júna t. r. pochovával v susednej obci Hlinné. Na druhý deň odišiel do vranovskej nemocnice a 18. júna v noci tiško, vyrovnane a spokojne vrátil svoju dušu Stvoriteľovi.

Naša cirkev i farnosť Rudlov, v ktorej toľké roky tak obetavo pôsobil, stráca v zomrelom o. Jozefovi svedomitého, skromného a príkladného kňaza. Večná mu pamiatka! Nech odpočíva vo svätom pokoji!

ThDr. JuraJ Bujňák

DŇA 8. JÚLA T. R. zomrel na fare v Ladomírovej v náručí svojho syna-kňaza vo veku 79 rokov o. ADALBERT SCHUDICH.

Narodil sa 23. marca 1893 v Kojsove. Na kňaza ho vysvätili 1. novembra 1917. Pôsobil ako gr.-kat. farár v Šemetkovciach, Miklušovciach a v Nižnom Tvarožci, kde pôsobil ešte pred rokom.

Posilnený sv. sviatosťami, po veľkom telesnom utrpení, odovzdaný do vôle Božej a vyzývajúc mocného a milosrdného Boha, v sprievode úprimných modlitieb svojho syna, odovzdal pri plnom vedomí svoju šľachetnú kňazskú dušu Stvoriteľovi.

Zosnulého o. A. Schudicha, na jeho vlastné želanie pochovali do rodinného hrobu v Šemetkovciach, kde Sv. liturgiu a pohrebné obrady vykonal Otec biskup Bazil za asistencie kňazov svätnického dekanátu, za ktorých sa zo zosnulým slovami vďačného uznania rozlúčil okresný dekan o. Mikuláš Hricov (naša snímka).

Vďačný syn spolu s celou smútiacou rodinou i tauto cestou vyslovuje úprimné poďakovanie všetkým, ktorí zosnulého odprevádzali na jeho poslednej ceste a vyslovili truchľiacej rodine svoju šľachetnú spoluúčasť v ich veľkej bolesti.

Prosia aj tauto cestou o spomienku v zbožných modlitbách za dušu zomrelého služobníka Božieho oltára o. Adalberta, aby Všemohúci Boh jej udelil blažený pokoj a večnú pamiatku.

„Kňazi tvoji, Pane, sa zaodejú spravodlivosťou a tvoji svätí budú radostou plesat...“

(Z modlitby v prípravnej časti Sv. Liturgie)

„Každý veľkňaz, vyvolený spomedzi ľudí, je ustanovený za zástupcu ľudí pred Bohom, aby prinášal dary a obety za hriechy. A taký (veľkňaz) môže zhovievavo posudzovať tých, čo sú nevedomí a blúdia, lebo aj sám podlieha slabostiam. Práve preto je povinný prinášať obety za hriechy, a to tak za ľud, ako aj za seba. Nikto si však nemôže osobovať túto hodnotu, ak ho Boh nepovolal ako

Arona. Ani Kristus neoslávil sám seba veľkňazskou hodnosťou, ale ten, ktorý mu povedal: Syn môj si ty, ja som ťa dnes splodil! A inde hovorí: Ty si kňazom naveky na spôsob Melchizedeka!“

Týmto slovami objasňuje nám sv. apoštol Pavol význam kňazskej dôstojnosti, úradu a milosti, ktoré sa dávajú tomu, kto prijíma od Boha tento posvätný úrad.

Kňazi, sluhovia Boží, Bohom vyvolení pre tento veľký úrad, majú byť štedrými rozdávatelmi milosti, ktorých sa im od Boha dostalo. Majú byť vo svojom úrade i vo svojom živote druhým Kristom, lebo i na nich sa vzťahujú slová najvyššieho Veľkňaza: Nie vy ste vyvolili mňa, ale ja som vyvolil vás...

Kňazov pozýva do tejto svätej služby sám Boh, ako vyvolil už v Starom zákone Arona, brata Mojžišovho. V jeho osobe sa sústreďoval celý vznešený úrad divotvorcu, proroka i veľkňaza. Kňazi určení a vybraní k službe Božieho oltára sú tiež poznamenaní večným kňazstvom „na spôsob Melchizedeka“. A pri pohľade na nových služobníkov v službe Božej, musí aj naše srdce zaplesat úprimnou radosťou, lebo aj oni sú novozákonnými levitami, ktorí počuli vnútorný hlas svojho srdca a na Pánovu výzvu odpovedali svojím odhodlaným súhlasom.

Cirkev Božia vždy potrebovala kňazov úprimných, obetavých, nezištných, šľachetných, zbožných a vytrvalých kňazov na spôsob Melchizedeka. Tým viac ich potrebuje dnes. Modlíme sa za nových levitov v službe Božieho oltára i za všetko kňazstvo, aby Najvyšší veľkňaz štedrou hojnosťou vylieval na nich svoju milosť a požehnanie!

O. I. L.

z kresťanského sveta

PAVOL VI. prijal nedávno na audiencii vyslanca Alžír-skej ľudovej republiky, pričom vo svojom prejave vy- zdvihol, že alžírski katolíci v plnom porozumení so svo- jimi mohamedánskymi krajanmi boja sa za hospodársku a kultúrnu povzniesenie krajiny a zabezpečenie trvalého mieru vo svete.

NOVÝ PREDSEDA indickej biskupskej konferencie, sýr- skomalabarský biskup J. Parecattil, je vôbec prvým bis- kupom východného obrádu na čele biskupskej konferen- cie. Je hlboko sociálne založený, o čom svedčí aj skutoč- nosť, že vo svojom biskupstve vybudoval takmer 3 tisíc bytov pre bezprístrešných.

ZOSNULÝ KARDINÁL J. GARIBI Y RIVERA vo svo- jom testamente určil, aby na jeho hrob postavili jedno- duchý náhrobok bez mena. V testamente okrem iného napísal: „Na mojom náhrobku nech je takýto nápis: Tu odpočíva úbohý hriešnik, ktorý prosí o modlitby.“

V ISTOM ŠTÁTE na Západe obrátili sa na veriacich s an- ketou, pri akej príležitosti najviac myslia na Boha. Vý- sledok: 70 percent myslí na Boha v prípadoch úmrtia, 63 percent na Vianoce, 51 percent v nedeľu, 38 percent pri vstávaní a lihaní, 37 percent v prírode, 33 percent, keď sa cítia osamelí, 20 percent keď sú šťastní, 10 percent v po- voňaní a pri práci a 5 percent pri umeleckých zážitkoch.

KARDINÁL GARRONE nedávno poukázal na to, že ne- dostatok kňazov je najväčšou krízou Cirkvi, pre ktorú žijeme dramatické časy.

V CAGLIARI na ostrove Sardinia odkryli v predsieni ma- riánskej baziliky vyše 3-metrovú bronzovú sochu Pavla VI. na pamäť pápežovej návštevy v tomto meste v apríli 1970.

350 rokov misijnej Kongregácie

„Bohoslužbou národov“ v nedeľu Zoslania Ducha sv. 21. má- ja t. r. uctila a osobitne slávnostným programom, ktorý sa pri- pravuje na Deň svetových misií 22. októbra uctí Kongregácia pre svetové misie 350. výročie svojho jestvovania. Oznamoval to prefekt Kongregácie kardinál Angelo Rossi na tlačovej konfe- rencii, ktorá sa konala na Veľký štvrtok v Ríme. Okrem toho vyjde pamätná kniha v troch zväzkoch, ktorá bude venovaná histórii Kongregácie. Bude obsahovať mnoho významných do- kumentov z dejín tejto práce s početnými fotografiami.

Dnes táto Kongregácia spravuje 57 miliónov veriacich v 840 diecézach; z toho 365 diecéz nachádza sa na území Ázie, 315 v Afrike, 80 v Amerike a 19 v Európe.

V rokoch 1949–1969 počet kat. veriacich v Ázii vzrástol zo 6 079 092 na 14 150 000. V tom istom čase počet veriacich v Afrike vzrástol z 11 milióna na 32 miliónov.

V posledných dvadsiatich rokoch počet kňazov v Ázii sa zväč- šil zo 6868 na 15 258, z ktorých je 9811 domáceho pôvodu; v Afrike za to isté obdobie sa zvýšil počet kňazov za 7000 na 15 100, z čoho domáceho pôvodu je len 3633. Aj tu postupne domorodí kňazi nahrádzajú postupne misionárov a zahranič- ných hierarchov.

Prvý ázijský biskup (domorodý) bol vysvätený roku 1923, dnes je v Ázii 141 biskupov a arcibiskupov domáceho pôvodu. Prvý africký biskup bol vysvätený až roku 1939, dnes Cirkev v Afrike má 147 biskupov, arcibiskupov a niekoľko kardinálov afrického pôvodu.

(TMR)

Jednou vetou

Sv. Otec Pavol VI. vymenoval dvoch nových biskupov pre republiku Zaire – V Antverpách umrel o. Donato da Walle, bývalý rektor etiópskeho kolégia – V bis- kupstve Gulu (Uganda) zriadili eticko-dušpastiersku komisiu, ktorej hlavnou úlohou bude prediskutovať formy dušpastierskej práce, zladené s obyčajmi a

tradíciou afrického ľudu – Otec Jarque stal sa no- vým tajomníkom medzinárodnej únie kat. tlače – Biskupská konferencia NDR, na svojom nedávnom zasadnutí v Drážďanoch, rozhodla sa uskutočniť prvú pastoračnú synodu NDR v marci budúceho roku – V Ríme sa skončil archivársky kurz, ktorý je určený k inštruktáži cirkevných archivárov – V Cannes ne- udelila medzinárodná kat. filmová komisia ani jednu „katolícku filmovú cenu“, pretože nijaký z predlože- ných filmov nezodpovedal požiadavkám komisie – V Poľsku erigoval Svätý otec Pavol VI. štyri nové bis- kupstvá – Za patróna chrámov v Kotlarni, Ślawie- ciach, Roznowe a v Nowom Konine v Poľsku zvolili nedávno blahorečeného otca Maximiliána Kolbeho – V Agre (India) otvorili nové kat. informačné stre- disko, ktoré má viesť kresťanov k spoločnému porov- návaciemu štúdiu ich náboženstva – Vo Vacove (MLR) oslávili v auguste t. r. 200. výročie posvätenia tamojšej biskupskej katedrály – V Ríme sa skončila prvá etapa beatifikačného procesu otca Pia – Sv. Písmo sa tohto času prekladá do 600 jazykov – Dr. E. Macheiner, solnohradský arcibiskup v dôsledku srdcového infarktu zomrel vo veku 65 rokov – V Hongkongu udelila miestna univerzita biskupovi Fr. Cheng-Ping-Hsuovi čestný doktorát.

20 bohoslovcov, ktorí študovali na kolégiu univerzity v Ban- galure v Indii, bolo v júni t. r. vysvätených na kňazov vo svojich diecézach v Kerale, odkiaľ títo bohoslovci pochádzajú. Všetci bohoslovci a teraz už novokňazi patria do karmelitskej spoloč- nosti Nepoškvrnenej P. Márie, ktorá jestvuje v Kerale už nie- kolko storočí.

DALEKÁ INDONÉZIA je piatou krajinou na svete čo do veľkosti. Indonézske súostrovie sa skladá z 13 677 o- strovov, z ktorých je asi 6000 obývaných. Rozloha všet- kých týchto ostrovov dohromady je vyše 1 900 000 km² a krajina má už okolo 120 miliónov obyvateľov.

Statistiky Ministerstva pre náboženské vyznania udá- vajú, že mohamedáni tvoria 87 % obyvateľstva. Niektorí experti však tvrdia, že teraz je v Indonézii iba 43 % mo- hamedánov. Ahmet Hata, bývalý viceprezident tvrdí, že počet mohamedánov, praktických vyznavačov islamu, je len asi 9 miliónov, to znamená len asi 7 % obyvateľov ce- lej Indonézie.

Kresťania rozličných vyznaní tvoria asi 2,5 milióna, čo je zaiste veľmi malý počet. No i napriek tomu majú silný vplyv na život v krajine. Najviac kat. veriacich žije na ostrove Flores. Zo 600 tisíc obyvateľov tohto ostrova tvo- ria 74 %, t. j. 424 000 osôb. Najväčší počet obrátení je na ostrove Jáva.

Keď sv. František Xavierský cestoval po ostrove Am- boina roku 1545, pomenoval indonézske súostrovie, ostrov- mi nádeje“. Tieto nádeje sa začínajú teraz pomaly usku- točňovať. Apoštolská práca na týchto ostrovoch sa zača- la konat vo väčšej miere iba v roku 1847. Roku 1961 pá- pež Ján XXIII. ustanovil hierarchiu, t. j. 7 metropolit- ných sídiel, 25 diecéz a dve apoštolské prefektúry s 32 biskupmi, z ktorých bolo 7 biskupov domáceho pôvodu. Biskupi a kňazi domáceho pôvodu v stále väčšej miere nahrádzajú hierarchiu a kňazov zahraničného pôvodu.

Cirkev vyvíja tu aj pomerne rozsiahlu sociálnu a zdra- votnú činnosť. Spravuje napr. 700 nemocníc a asi 80 si- rotincov. Najmä táto sociálna a zdravotná činnosť sa vy- soko hodnotí i štátnymi činiteľmi a s vďakou sa prijíma pospolitým ľudom.

T. M. Raslavický

Na okraj úmrtia patriarchu Athenagorasa

Meno carhradského patriarchu Athenagorasa I. sa v poslednom desaťročí často zjavovalo vo svetovej tlači, v rozhlase i v televízii. Bol jednou z najvýznamnejších postáv kresťanstva posledných čias a preto aj jeho neočakávaná smrť (zo 6. na 7. júla t. r.) vyvolala veľký ohlas na celom svete. Sv. Otec Pavol VI. hneď po správe o jeho smrti poslal Svätej synode ekumenického patriarchátu v Carihrade hlboko precitný telegram, vyjadrujúci úprimnú sústrasť nad odchodom patriarchu, v ktorom žiali nad stratou svojho brata v Kristu. Spomína v ňom aj svoje stretnutie s patriarchom vo Sv. zemi, v Istanbule a v Ríme a vyslovuje nádej, že dielo patriarchu Athenagorasa bude ďalej pokračovať a rozvíjať sa na slávu Božiu a obidvoch cirkví.

V čom spočíva význam osobnosti patriarchu Athenagorasa I.? Hlavne v tom, že jeho zásluhou a z jeho iniciatívy začali sa po 900 rokoch odlúčenia a po 500 rokoch akéhokoľvek kontaktu s katolíckou cirkvou rozvíjať vzájomné styky, stretnutia, výmeny posolstiev, návštevy významných predstaviteľov obidvoch cirkví. Patriarcha Athenagoras I. k tomuto ekumenickému hnutiu, ktoré sa už dnes rozrástlo v široký prúd výmeny názorov, otvoril dvere dokorán.

Nie je možné podrobnejšie rozviesť všetku činnosť nebohého patriarchu, ktorú podnikal v prospech zblíženia sa dvoch najväčších kresťanských cirkví, preto aspoň v skratke ju pripomenieme, aby sme bližšie poznali túto nevšednú osobnosť kresťanského sveta a aspoň takto uctili si jeho pamiatku.

Zblíženie medzi katolíckou cirkvou a ortodoxnými cirkvami odohralo sa obvyčajne rýchlo v priebehu II. vatikánskeho koncilu. Ako je známe, v tomto období bol vytvorený v Ríme Sekretariát pre jednotu kresťanov na čele s kardinálom Bea. Čoskoro sa nadviazali kontakty so Svetovou radou cirkví. Kard. Bea požiadal všetky kresťanské cirkvi, aby vyslali pozorovateľov na koncil. Na túto výzvu z pravoslávnych cirkví odpovedal iba moskovský patriarchát, ktorý naň vyslal dvoch predstaviteľov. Ale na poslednom zasadnutí II. vatikánskeho koncilu r. 1965 malo zastúpenie už 11 ortodoxných cirkví a carhradský patriarchát bol zastúpený tromi predstaviteľmi. Už na začiatku koncilu sa nadviazali kontakty s Carihradom a ich výsledkom bolo stretnutie sv. Otca Pavla VI. s patriarchom Athenagorasom 4.—6. januára 1964 v Jeruzaleme. V júli 1967 navštívil Pavol VI. patriarchu Athenagorasa v Carihrade a ešte v tom istom roku v decembri navštívil Rim sám patriarcha a opätovoľ návštevu Pavla VI.

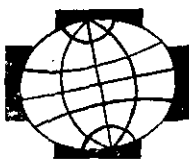
Vrcholným bodom nového rozvoja vzťahov bolo vzájomné odvolanie exkomunikácií z roku 1054, a to dňa 7. decembra 1965 na záver II. vatikánskeho koncilu. Patriarcha bol už hotový koncelebrovať s pápežom počas svojej návštevy v Ríme, ale nakoniec sa toho vzdal vzhľadom na psychologickú nepripravenosť svojich veriacich. Po roku 1967 kontakty medzi pápežom a patriarchom sa odzrkadľovali v pravidelnej výmene posolstiev z príležitosti rozličných jubilejných slávností.

Inou formou kontaktu je vysielanie cirkevných delegácií, čo umožňuje viesť rozhovory o niektorých aktuálnych otázkach.

Rovnako aj predstavitelia Vatikánu pravidelne navštevujú jednotlivé osobnosti a ortodoxné cirkvi, v čom prejavuje horlivosť najmä kard. Vilebrands. Zač. decembra 1969 navštívil patriarchu Athenagorasa a Svätú synodu v Konštantinopole, r. 1970 sa zúčastnil na pohrebe patriarchu Alexija v Moskve. Tohto roku na jar navštívil v Damašku Mar Jakuba III. Patriarcha prišiel mu naproti až na letisko, kde ho očakával aj melchitský patriarcha z Antiochie Maxim V. Hakim (zjednotený s Rimom). V Homse v katedrále sa stretol so sýrskym patriarchom z Antiochie Ignáčom Antonom Hayekom a s gréckym patriarchom Eliášom III. Zo Sýrie odletel do Jerevanu v Sovietskej Arménii, aby odpísal návštevu arménskeho pravoslávneho katólikosovi Vaskenovi I.

Ze vôbec ekumenické hnutie vzniklo, ďalej sa rozvíja a mohutnie, na tom má veľkú zásluhu predovšetkým nebohý patriarcha Athenagoras I. Vystihol svojim jasnozrivým pohľadom znamenia čias. Preto zostane vo vďačnej pamäti všetkých ľudí dobrej vôle, ktoré túžia po tom, aby sa uskutočnili Spasiteľove slová, „aby bol jeden ovčieci a jeden pastier“.

Patriarcha Athenagoras I. sa narodil r. 1886 v gréckom Macedónsku, kňazskú vysviacku prijal r. 1919, neskôr bol biskupom na Korfe, r. 1930 newyorským arcibiskupom pre celú Ameriku a od r. 1948 carhradským patriarchom so sídlom vo Fanare, chudobnej prístavnej štvrti Carihradu. Odtiaľto putoval každoročne vo výročité sviatky k bazilike Božej múdrosti (Hagia Sofia), premenenej na mešitu — do ktorej patriarcha nesmel vstúpiť! — tu miľky pohružil sa do modlitby s hlbokým žiaľom v srdci. Neputoval sem oblečený do pontifikálneho rúcha

EKUMENIZMUS

V RÍME uverejnili posledné dva listy, ktoré si vymenili Pavol VI. a nedávno zosnulý patriarcha Athenagoras. Oba sa v nich vzájomne presvedčujú o úprimnej spolupráci na odstránení prekážok, ktoré doteraz bránia zjednoteniu oboch kresťanských cirkví.

POLSKÁ EKUMENICKÁ RADA pozvala do Varšavy profesora evanjelickej teológie na univerzite v Tübingene dr. Jürgena Moltmanna, ktorý predniesol na Kresťanskej teologickej akadémii prednášku o príspevku kresťanov na upevňovaní mieru.

TAJOMNÍK sekretariátu pre jednotu kresťanov o. Hammer, priletel do Atén, kde sa zúčastnil na prípravných prácach pre zasadnutie Medzinárodného výboru ortodoxných cirkví, ktoré bude na hore Pantelico neďaleko Atén.

DR. C. DONALDSON, rektor anglikánskeho Kolégia v Canterbury, navrhol zriadiť v Anglicku ekumenické stredisko podľa vzoru komunity v Taizé.

SVETOVÁ RADA CIRKÍ vyhlásila akciu na zozbieranie 300 tisíc dolárov na zakúpenie lekárskeho potrieb pre Vietnamskú demokratickú republiku.

SVETOVÝ ekumenický kongres, venovaný audiovizuálnym prostriedkom, usporiadajú budúceho roku vo Viedni.

ZDRUŽENIE kat. duchovenstva v ČSSR *Pacem in terris* požiadalo o prijatie za člena Kresťanskej mierovej konferencie. Vedenie KMK žiadosti ochotne vyhovel. Doslovné znenie listov, ktoré si pri tejto príležitosti vymenili predseda KMK metropolita Nikodim a predseda Zdrúženia *Pacem in terris* v ČSSR priniesli české a slov. Katolícke noviny.

NASTUPCOM zomrelého patriarchu carhradského Athenagorasa, sa stal dvanásty z 15 voliteľov carhradskej posvätné synody, služobne najmladší metropolita Dimitrios Papadopoulos, ktorý si zvolil meno Dimitrios I. Nový patriarcha sa vo svojej nástupnej reči prihlásil k dielu svojho predchodcu a vyslovil sa pre jednotu kresťanov a zmierenie s kat. cirkvou. Pozdravil zástupcov ortodoxných autokefálnych cirkví, pápeža, predstaviteľa anglikánskej cirkvi a Svetovej rady cirkví a vyjadril želanie dobrehého súžitia s tureckou vládou.

uprostred jasajúceho davu veriacich, ako to robievali jeho predchodcovia po dlhé stáročia, ale v úplnej tichosti. Vzrušene spomínal na históriu svojich predchodcov a žehnal mestu, ktoré kedysi bolo pýchou východného kresťanstva, kolískou východnej liturgie, filozofického myslenia a gréckej politickej moci.

Athenagoras I., známy svojou učenosťou (hovoril po grécky, latinsky, anglicky, francúzsky, španielsky, turecky a rusky), spájal v sebe veľkú humanistickú kultúru, bezprostrednosť, s určitou byzantskou majestátnosťou.

Bol urastenej postavy, tváre poznačenej dobrotou, pripomínajúcej svojim počínaním pápeža Jána XXIII., o ktorom povedal, parafrázujúc slová evanjelia: „Bol človek poslaný od Boha a jeho meno bolo Ján“. Bol mužom širokého politického rozhľadu, podarilo sa mu nadviazať rozumné kontakty aj s tureckou vládou a upevniť svoju pozíciu vo Fanare, ktorý je v určitom zmysle exoterritoriálnym územím.

Treba veriť, že jeho nástupca Dimitrios I. bude dôstojným pokračovateľom požehnaného diela, ktoré on začal a tak slubne, horlivo a príkladne rozvíjať za svojho požehnaného 86-ročného života.

(T. M. Raslavický)

PRÍBEHY, KTORÉ PÍŠE ŽIVOT

Pijanská rovnoprávnosť

– To je strašné, – povedal podnapitý Juro v krčme, – my jediní pijani na svete nemáme nikde rovnoprávnosť.

– Ba, máte viac práv ako ostatní ľudia, – ozval sa akýsi mladík, – za vojny bolo všeličo na prídel ešte i šaty a jedlo, ale pálenka bola vždy na voľno, a to kvôli vám pijanom.

– Ty zelenáč, mlč, – odpovedal mu Juro. – Ty ešte nerozumieš životu. Prídem domov, osopí sa na mňa žena, pôjdem do domu Božieho, farár ti o inom nehovorí ako o pijanoch, ba ešte i krčmár ťa vyhodí, len čo odbije záverečná.

– Ba keby len to, – ozval sa chrapľavým hlasom Mišo, – minule, keď som už mal dobre pod klobúkom, krčmár mi dal miesto vodky fľašu vody. A ja som ju i vyplatil i vyslopal a nakoniec i na smiech vyšiel.

– Ale spýtaj sa svojej ženy, či som jej neposlal peniaze za tú fľašu vody.

– Tak, – vyvalil okále Mišo, – a či to ona za ňu platila? Zas krivda.

– To všetko preto, – pripojil sa ďalší milovník páleného, Fero, – lebo sa za nás nemá kto ozvať.

– Mali by sme si zvoliť predsedu, – navrhol ktorýsi.

Návrh bol prijatý bez námietok.

– Ja myslím, Juro, že ty by si mal byť tým predsedom, – povedal jeden z nich.

– A veď on je vždy prvý pod stolom, podotkol z kúta Marek – ako vám bude председаť.

Celá krčma dala sa do hlasitého smiechu.

– Mlč, ty žgriš, ohradil sa Juro, – vypil by si, keby ti niekto zaplatil, až by si sa olízal.

– Nedaj nič na reči, – povedal Fero, – návrh padol, každý je s tebou spokojný a voľba hotová.

– Keď tak, – povedal Juro, – nuž sa to svedčí zapíť. Fľašu vodky, – zvolal na krčmára.

Naliali, štrngli, vypili.

Práve si utierali ústa, keď dobehol Jurov chlapec a povedal: – Mamička vám odkazuje: buď príдете ihneď domov, alebo zavrie dvere a môžete nocovať v chlievku.

Veselý smiech zaburácal v krčme. – Pijanská rovnoprávnosť v praxi, – pokrikovali najmä mladší.

Juro pozrel na fľašu. Lúto mu jej bolo. Ale bál sa manželky. Vstal a ponáhlal sa domov.

Rovnoprávnosť je dôsledok spravodlivosti. Pijanstvo je nespravodlivosť voči sebe a iným. Preto nemôže byť rovnoprávne so strízelivosťou.

Rozumom, nie krikom

Mal starý pán farár ťažkosti s niektorými svojimi veriacimi. Časť ich v lete nešla do chrámu Božieho, ale zostala na dvore. Tam sa rozprávali, žartovali a vyrušovali tých, čo boli dnu.

Prišiel nový pán kaplán a taký nepriadok nebol mu po srsti.

– Nepáči sa mi to, – povedal mu pán farár, – ale čo mám robiť? Niekoľko ráz som ich vykričal, nahne-

val sa, ale škoda mojich nervov. Raz, dva razy prišli všetci dnu, a potom zas niektorí zostali von.

Mladý kaplán hŕtal, ako to napraviť, až si vymyslel jednoduchý plán. Najbližšiu nedeľu mal kázeň. Keď skončil, prišiel pred veriacich, ktorí zostali vonku, postavil sa pred nich a povedal:

– Aby ste nezostali bez slova Božieho, vypočujte si dnešné sv. evanjelium. – Začal čítať.

Veriaci sa zahanbili a jeden po druhom odišli do chrámu Božieho. Keď kaplán skončil, boli už všetci dnu. Odvtedy viac nikto nezostal vonku.

Nie krikom, ale rozumným uvažovaním dôjdeme skôr k žadanému účinku.

Človek s teplým srdcom

Nastúpil som v meste na autobus na cestu domov. Prisadol ku mne mladík milého pohľadu a prihovril sa mi. Z jeho reči vysvitlo, že mu pred polrokom zomrela mamička. Je jediné dieťa, zostal s otcom, ktorý pracuje na družstve. On sám študuje, ale len dochádza autobusom, hoci musí prekonať denne značnú vzdialenosť.

– A kto vám varí? – pýtam sa ho.

– Ja sám, – odpovedá mi.

– A kto perie?

– Zas ja sám. Doma bielizeň vyperiem a potom ho na jarku vypláchnem. Občas si zato zo mňa chlapci i dievčatá uťahujú, ale ja na to nič nedám.

– A v zime si aspoň našiel doma teplú izbu, keď si sa vrátil domov?

– Ktože by mi zakúril? Vždy som najprv rozložil oheň, navaril, najedol sa a tak som sa dal do učenia.

– A akože to, že teraz ideš domov, je predpoludnie, nemáte vyučovanie?

– Naša trieda išla na brigádu a triedny učiteľ, ktorý pozná moje postavenie, povedal mi: Ty si choď urobiť brigádu doma.

Pomyslel som si: Človek s teplým srdcom.

Teplé srdce je prvá podmienka, aby sme pochopili druhých najmä v ich nešťasti.

Liek na nervy

– Počkaj, – povedala žena manželovi, čo zabil škrečka a chcel ho zakopať, – nech moju susedu rozhádže. Večer ho hodím pod jej dvere. To bude zlosti celý deň. Puknem od smiechu.

Ako povedala, tak urobila a všetko sa jej splnilo navlas.

Ale ďalšie ráno našla pod vlastnými dvermi zabitú svoju najkrajšiu sliepku a všetko sa splnilo jej susede navlas. Mariena mala puknúť, ale nie od smiechu.

– Musím niečo vymyslieť, za čo by moju susedu rozhodilo, – povedala jedovato manželovi.

– Prosím ťa, maj rozum, – odpovedal jej muž, – ty si nastúpila cestu pomsty, vráť sa z kratšej cesty. Inakšie to nepovedie k dobrému.

– A či škrečok a sliepka je to isté? – kričala napajedená Mariena. Dupla a zvolala: – Musí to prehrať.

– Lenže ona práve tak rázne tvrdí to isté, – odpovedal manžel.

„Ktože vás už, ovce moje — pozenie na tie hole, — bude s vami k studničkám chodiť — a do chládku vás vodiť?“ — známe slová známej piesne o starom bačovi prídu nám na myseľ aj pri pohľade na obrázok, ktorý je výraznou pripomienkou jesenného času.

Zdanlivo pripomína odumieranie, odchod radostného leta a príchod blížaceho sa zimného spánku. Ale ozaj iba zdanlivo. Život v Božej prírode nezastaviteľne pokračuje a vo svojich prírodných premenách má dostatok zvláštnej a vždy novej krásy, ktorá sa nám tak odovzdane ponúka.

Kiež by sme ju vždy citlivo vnímali s pozorným pohľadom, úprimným srdcom a nevädúcim radostným úsmevom!

A mal pravdu.

A tak si robili navzájom napriek ako mohli, jedna sa usilovala pretromfnúť druhú v zlobe.

Až obom prestalo chutiť jesť, začali trpieť nespavosťou, slabosťou ba i závratmi. Nezniesli pohľad jedna na druhú a obchádzali sa tak na d'aleko, ako to bolo možné.

A predsa sa obe stretli — u lekára.

Lekár vyšetril Marienu a hovorí: Vaše nervy sú dorantané, máte azda manžela opilca?

— Horšie, — odpovedala Mariena.

— A čo je to horšie, — spýtal sa lekár.

— Zlá suseda, čo mi pije krv.

Podal jej lístok na kliniku a ako najlepši liek odporúčal jej zmierenie so susedou.

Keď vošla suseda, lekár od nej počul to isté, dal jej taký istý lístok a odporúčal jej ten istý liek.

Na klinike sa stretli zas. A keď i tam im predpísali ten istý liek, konečne dostali rozum.

Dnes sú obe doma, nažívajú v pokoji a divia sa tomu, prečo si vlastne robili všetko napriek.

Dnes sa veľa ľudí sťažuje na nervy. Najúčinnější liek na ne je pokoj s každým. Dr. Ján Bubán

Alkoholizmus — hrozba ľudstva

V Taliansku zomiera ročne 10 000 ľudí na cirhózu pečene, vyvolanú pravidelným požívaním alkoholu. Profesor landolo na základe niekoľkoročného prieskumu zistil, že 30 percent jeho pacientov, ktorí pravidelne pijú alkohol, je vystavených nemociam, ako je cirhóza pečene, vredy, chronické katary a tuberkulóza. Alkoholizmus v Taliansku jednoducho stúpa. Ale najvyššia spotreba alkoholu na svete je vo Francúzsku, ktoré má 51 miliónov obyvateľov. Podľa de Givryho, riaditeľa celoštátneho výboru boja proti alkoholu sú 2 milióny alkoholikov a ďalšie 4 milióny Francúzov pijú priveľa. Podľa úradných údajov alkohol ročne zabíja viac ako 30 000 Francúzov, podľa mienky špecialistov skutočné číslo nie je d'aleko od 100 000.

V predstavách pospolitého ľudu žije nesprávna domnienka, že alkoholik je len taký človek, ktorý sa spije do nemoty, nevie, čo robí, alebo po požití akéhokoľvek množstva alkoholu — zdrevnie. Nuž ponajprv si treba objasniť, že alkoholikmi nie sú len ľudia, ktorí sa protialkoholicky liečia, ktorí sú v evidencii proti-

alkoholických poradní, alebo bezpečnostných orgánov, keď sa v opilosti dopustili trestného činu.

Spotreba alkoholu z roka na rok rastie a rastú aj delikvencie, rodinné rozvraty, škody, absencie. Na mnohých pracoviskách patrí pitie do pracovnej náplne. Niet narodenin, menín, krstín, čo by sa kolektívne neoslavovalo. Podľa tvrdenia lekára-psychiatra dr. Rosinského alkoholikom je človek, ktorý alkohol potrebuje, ktorý si problémy a konfliktové situácie rieši pitím, ale i človek, ktorý pri požití alkoholu má akéhokoľvek bezprostredné príjemné pocity. A opačne — alkoholikom nie je človek, ktorý alkohol spoločensky konzumuje s mierou.

Najviac zla spôsobuje alkohol v rodine. O alkoholikoch možno jednoznačne povedať, že sa nehodia pre manželstvo, pre založenie rodiny, pretože zruinujú úplne svoje deti. Namiesto rodičovskej lásky dostávajú surové naďavky, bitku a hrubé zaobchádzanie. Tieto nešťastné rodiny vedeli by rozprávať životné romány plné hrôzy. Alkohol vyzerať naozaj celkom nevinné. Treba však priznať, že i pri všetkej svojej nevinnosti vie človeka zmeniť na nepoznanie. Opitý človek je schopný činov, aké si v triezvom stave nevie ani predstaviť.

Alkohol nemožno podceňovať, pretože pod jeho vplyvom môže sa človek dopustiť takých činov, ktoré bude ľutovať po celý život. Alkohol totiz máme dosť. A následky? Na to nemyslíme. A uvedomíme si to, keď je už neskoro.

A tu hlavné slovo má výchova k striedmosti.

Každodenne, či už berieme do ruky noviny a čítame Tiene dňa, alebo sa pohybujeme v našich rušných mestách, alebo dedinách, stretávame sa s nepriemernými situáciami, keď hlavné slovo má alkohol. Dopravné nehody zaviňuje vo veľkej miere nepozornosť alebo slepá odvážnosť, vyvolaná pitím. Alkohol býva príčinou nedbanlivosti a vážnej úrazovosti na pracovisku. Naša kresťanská morálka varuje pred nemiernym požívaním alkoholu, lebo je to prestúpenie prikázania Božieho, alkohol totiz zabíja, je škodlivý pre telesný a duševný život.

Naša socialistická spoločnosť venuje zvýšenú pozornosť tomuto problému. Vydala zvláštny protialkoholický zákon, ktorý má čeliť výstrelkom v prehnatom požívaní liehových nápojov. Zriadila pri vláde protialkoholický zbor, ktorý má sledovať a koordinovať všetko úsilie, ktoré smeruje k ozdraveniu spoločnosti, v ktorej sa zjavujú nežiadúce vedy alkoholizmu.

Naliehavosť vyplýva aj z tej okolnosti, že situácia u nás je taká, že od roku 1953 počet mladistvých alkoholikov do 20 rokov sa sústavne zvyšuje. Toto šokuje mnohých rodičov a sú zdesení, keď pozorujú, kam sa ich výchova dostala (Osvetová práca 5/72).

Je našou povinnosťou, aby sme sa do veľkého boja proti najväčšiemu škodcovi a nepriateľovi zapojili všetci, aby sme boj proti alkoholu považovali za svoju prvoradú kresťanskú a občiansku povinnosť.

o. A. Leukánič

Radostné posolstvo: „Vy ste svetlom sveta“ uzatvára v sebe poslanie: „Nech svieti vaše svetlo pred ľuďmi, aby videli vaše dobré skutky a velebili vášho otca v nebesiach“ (Mt 5, 14—16).

— V kresťanskom živote ide o to, aby sme verili a poznávali, že Boh je Láska a že nás stvoril a vykúpil preto, aby sme ho milovali a s ním a v ňom milovali svojho bližného. Boh nám ukazuje svoju tvár lásky, ktorá je plnosťou kresťanskej životnej múdrosti.

— Boh volá každého z nás menom. Sme jeho vlastníctvom. Odpoveďou na to by mala byť naša ďakovná modlitba a naša prosebná modlitba plná dôvery. Tak chválime jeho meno.

— Pri každej modlitbe musíme dbať, aby nám išlo skutočne najprv a predovšetkým o uctievanie Božieho mena; naša modlitba o čokoľvek potom bude skutočne dobrá.

— Činná láska k bližnému, spoločná starostlivosť o časné blaho a večnú spásu blízkych sú prednostným výrazom uctievania Boha.

— Kto sa vydá na cestu, musí sám vedieť nielen o bremene, ktoré si prináša z minulosti a ktoré mu stanoví nutné hranice; musí predovšetkým vedieť smer, ktorým je pripravený kráčať. A práve v tomto bode pozná kresťanská dokonalosť rozhodujúce slovo; tomu, kto sa pokorne pýta a hľadá smer — „Ako môžeme poznať cestu?“ — sa dostáva ako čistý dar odpovede: „Ja som Cesta, Pravda i Život“ (Jn 14, 6).

(Myšlienky z knihy Bernharda Häringa Láska je viac než prikázanie, ktorú vydala v preklade Česká katolícka Charita 1971).

PÁNOVA NEŽNOSŤ

V dobrej rodine nikto sa nevynáša nad druhého, nedá sa obsluhovať a nevyužíva iného. Otec a matka sa pretekajú vo vzájomnej pomoci a svojim deťom sa venujú celým srdcom. V takej rodine panuje naozaj duch Boží, ktorý sa stará o všetky tvory, a to s najväčšou nežnosťou a starostlivosťou.

Syn Boží a náš Spasiteľ je samá nežnosť voči svojim. Nikoho nenúti, nestraší, nevyhráža a neženie do zúfalstva. O učeníkov sa stará hneď ako sa k nemu pripoja, a to i hmotne. Či vám niekedy niečo chybovalo? — pýta sa ich. — Nikdy nič! — odpovedali všetci. A o ich duše sa tiež stará. Pomaly im odkrýva svoje božstvo, nežiada slepú vieru, ale rozumnú.

Jánovi Krstiteľovi odkazuje, že slepí vidia, kriví chodia a chudobným káže evanjelium. Zázraky majú každého presvedčiť, že on je prisľúbený Mesiáš. Pravda, zle mu padne, keď kde-tu sa i sami apoštoli zakolíšu vo viere: — I vy ste nechápaví, ani vy neveríte pevne, čo ste stále so mnou a vidíte moje skutky? — A keď Petra karhá pre jeho slabosť, že ho zaprel, robí to ako to len on vie. Nielen mu odpúšťa, ale ustanoví ho svojim námestníkom na zemi.

Ale nielen voči svojim bol nežný. Keď mu matka na sobáší v Káne povie: — Nemajú vína! — odpovedá jej síce, že jeho hodina ešte neprišla, ale jednak pomôže mladým, žeby sa nemuseli hanbiť. Ba ani pohanku neodohnal, keď ho prosí, aby sa zmiloval nad jej dcérou, ktorú zlý duch trápi. Hneď ju síce nevyslyší a pripomenie jej, že sa nesvedčí vziať deťom chleba a dať ho psom. Ale pohanka mu pokorne odpovedá: — I šteňatá zbierajú omrvinky, čo padnú zo stola! — Takejto dôvere Pán nemôže odporovať. — Ó, žena, veľká je tvoja viera! — zvolá a uzdraví dcéru.

o. Viktor

Myšlienky na všedný deň

Tak mnohokrát je náš bližný lepším, ako si o tom myslíme práve my.

Veriť Kristovi znamená: nie egoisticky a nie podľa vlastných záľub vychutnávať slasti života, ale naplniť doslova jeho nové prikázanie lásky. Táto láska nás spája s Bohom, ktorý tiež naplní náš život po smrti nekonečnou radosťou, pokojom a všestranným uspokojením. A to môže výlučne on sám.

Kristus bol aj celým človekom, preto nie sú mu neznáme ľudské poruchy a pocity. Toto vedomie nech posilní našu dôveru v neho, ktorý, ako Boh, všetko zmôže... Aj našu slabosť a nestálosť.

Azda aj ťažko nám padne denne zladovať svoj život s Kristom a jeho radostným posolstvom. Ale len týmto smerom sa dá dôjsť k cieľu — k Bohu, nášmu Otcovi na nebesiach.

Kristova modlitba bola vždy aj ďakovnou modlitbou. Preto je pravzorom každej i našej opravdivej modlitby: našich prosieb a súčasne poďakovaní.

Ak nám pri rozhovore s Bohom neprichádzajú na um tak ľahko veľké slová, je to znamením, že svoj nábožen-

ský život berieme vážne. Boh vie lepšie ako my sami, ako to s nami vyzerá. Čistota úmyslu a úprimná dobrá vôľa je to najdôležitejšie z našej strany.

Každý z nás má osobitnú úlohu pred Bohom. A na jej uskutočnenie nám treba sústrediť všetky svoje sily. Buďme žiliví a tešme sa z úspechov každého. Závist a škodoradosť sa nesmú vyskytovať na poli apoštolátu a medzi tými, ktorí si hovoria, že sú kresťanmi.

Nečaká dnes niekto na moje slovo povzbudenia a bratského prihovoru hoci len v niekoľkých riadkoch listu, pozdravu, blahoželaní alebo jednoduchého ľudského uznania a pozornosti? Aj toto je jedna z podob dôkazu priateľskej zdielnosti a lásky.

Aj odo mňa závisí, kedy sa kráľovstvo Božie stane zjavným pre všetkých ľudí! Pretože aj mňa Boh povolal k tomu, aby som sa za to modlil a osobne sa pričíňoval o jeho príchod.

Aj naša viera je len vtedy silná, ak ju prijímame ako dar mocnej ruky Božej, tohto dobrotného zdroja všetkých darov.

Kristus vedel, čo ho očakáva a predsa verne a nekompromisne plnil vôľu Otcovu, aby nám dal príklad...

(Vybral a prel. M. S.)

6. október je v našich kalendároch označený ako Deň československej armády. Je to deň, ktorý nám pripomína, že práve vtedy dosiahli československé jednotky v ZSSR pod velením terajšieho prezidenta republiky armádneho generála Ludvíka Svobodu československé hranice a spolu so Sovietskou armádou pokračovali v urputných bojoch za priame oslobodenie celej našej vlasti.

Dôstojné a výrazné pomníky po celej našej krajine sú prejavom našej lásky, vďaky a úcty k týmto mŕtvym hrdinom. Pripomínajú nám statočnosť, obetavosť, lásku a hrdinstvo všetkých tých, ktorí obetovali svoje životy za našu slobodu, za nový a bohatší život, v ktorom môže domov svojom prikladnou prácou pretvárať túto našu vlasť na spoločný domov hojnosti, blahobytu a pokoja pre všetkých.

Aj tohoročná spomienka na 6. október nech nás povzbudí k vďačnej úcte k všetkým padlým hrdinným bojovníkom za našu slobodu a k tomu, aby sme ich odkaz zachovali živý a nesmrteľný vo svojich srdciach i vo svojich životných snaženiach!

Neznámy východoslovenský literát A. Budiš

Medzi autorov, ktorí prví začali z východného Slovenska prispievať do našich časopisov v pol. 19. stor., čestné miesto zaujíma Andrej Budiš.

Jeho účasť v národnom kultúrnom dianí nebala zatiaľ zhodnotená. Jeho príspevky L. V. Rizner v svojej Bibliografii písomníctva zaregistroval, ale doteraz sa nikde neuviedli ani základné jeho životopisné dáta. Pritom ide o človeka, ktorý v svojej dobe vzbudzoval oprávnené nádeje. Andrej Radlinský napísal o ňom roku 1859: „...svojimi znamenitými článkami a dopismi už nadoštal ukázať svoju pravdomilovnosť a zrelosť rozsudku... My a každý Bohu a národu verný Slovák skladáme v ňom veľkú nádej.“ Ale aj v tomto Radlinského hodnotení treba vidieť určité nepochopenie; vyzdvihujú sa v ňom len Budišove myšlienky, vyjadrené v článkoch a v bystrých správach, ktoré posielal zo svojho rodiska a miesta štúdií. Zaiste v nich ukázal veľa zrelosti a odvahy, lebo sa opovážil kritizovať školské pomery v Pavlovciach nad Uhom, kde v jednej nevyhovujúcej miestnosti sa tlačilo 120 žiakov, a vyučovanie detí v maďarčine, ktorej vôbec nerozumeli.

A. Budiš bol veľkou nádejou na inom poli, a to ako slovesný umelec. Začal prekladmi, ktoré mienil poslať na vydanie Spolku sv. Štefana v Pešti. Nie je známe, či ich dokončil a či ich skutočne aj poslal na vydanie. Dôležité je, že sa do prekladania pustil a že chcel nimi ako aj vlastnou pôvodnou prácou obohatiť našu literatúru, v ktorej videl nedostatok „vzdelávateľných“ (treba rozumieť mravno-výchovných) kníh. Je pravdepodobné, že prekladal vlastne ro-

mán Snúbenci od Alessandra Manzoniho.

Napísal aj štyri pôvodné poviedky, ktoré uverejnil v Radlinského Katolíckych novinách roku 1856 a v Cyrillovi a Methodovi v rokoch 1857–59. V nich prejavil na svoju dobu prevrpujúcu veľkú originalnosť a rozprávačskú zručnosť, používajúc i niektoré postupy, ktoré sa nenachádzajú v próze jeho súčasníkov. Najpozoruhodnejšou je poviedka o Judite nazvaná Akým spôsobom vyslobodzuje Boh národ si milý i z tej najväčšej úzkosti. Zakladá sa na príbehu zo Starého zákona, ale jeho videnie i rozprávanie je samostatné. Dve Budišove poviedky majú námety zo životov svätých (sv. Tekla a sv. Agáta), len jedna je z jeho súčasnosti a z blízkeho mu prostredia.

Podávame jeho základné životopisné údaje.

Narodil sa 5. decembra 1837 v Pavlovciach nad Uhom. Nie je totožný s iným Andrejom Budišom, ktorý zomrel ako farár v Užhorode 26. decembra 1890 za podozrivých okolností, podľa tradície, ktorá žije ešte u jeho príbuzných v Pavlovciach, na chorobu, ktorú získal počas vyšetrovaciek, pretože odmietol dať vyznávať nasledníkov trónu Rudolfovi, ktorý skončil ako samovrah. Tento Andrej Budiš starší sa narodil roku 1824. Andrej Budiš mladší mohol byť s ním v nejakom príbuzenskom pomere, mohol byť jeho synovcom. A. Budiš ml. po vysviacke v Sattmári roku 1860 šiel na kratší čas hospitalizovať na preparandiu v Litoměřiciach, kam ho poslal jeho biskup Michal Haas, pretože sa počítalo s ním, že bude pôsobiť na po-

V MESIACI OKTÓBRI

si z kultúrno-politického kalendára pripomíname tieto významné výročia:

- 75 rokov od narodenia pokrokového francúzskeho spisovateľa Louisa Aragona (3. 10. 1897),
- 30 rokov od smrti národného hrdinu Zakarpatskej Ukrajiny Olexu O. Borkanuka (3. 10. 1942),
- 90 rokov od narodenia jedného z najvýznamnejších skladateľov mladého Poľska Karola Szymanowského (6. 10. 1882),
- 150 rokov od smrti zakladateľa a jedného z hlavných predstaviteľov európskeho klasicistického sochárstva Antonia Canovu (13. 10. 1822),
- 80 rokov od narodenia a 10 rokov od smrti národného umelca, hudobného skladateľa Otokara Jeremiáša (17. 10. 1892–5. 3. 1962),
- 30 rokov od smrti dramatika Petra Zvonu, vl. menom dr. Vladimíra Sýkoru. Zomrel 18. 10. 1942,
- 90 rokov od narodenia autora populárnych operiet (Čardášová princezná, Grófka Marica a i.) Emericha Kálmána (24. 10. 1882),
- 75 rokov od narodenia skladateľa, zasl. umelca Janka Matúška (25. 10. 1897),
- 100 rokov od smrti veľkého francúzskeho romantického básnika Théophilea Gautiera (23. 10. 1872),
- 50 rokov od víťazstva ľudovej revolučnej armády vo Vladivostoku nad bielogvardejcami a japonskými interventmi (25. 10. 1922),
- 190 rokov od narodenia slávneho husľového virtuóza Niccolò Paganiniho (27. 10. 1782).

dobnom ústave v Sattmári. Počas štúdiá bohoslovnia alebo ešte na konci gymnaziálnych štúdií sa začal A. Budiš usilovne učiť gramatiku spisovnej slovenčiny. V tejto činnosti bol povzbudzovaný svojimi dvoma biskupmi, najprv Jánom Hámom, ktorý zomrel roku 1857 v chýre svätosti, a Michalom Haasom, ktorí žiadali, aby kňazi dokonale ovládali reč ľudu, medzi ktorým pôsobia. Sattmárska diecéza mala dosť i slovenských farností, preto sa bolo potrebné vzdelávať aj v slovenčine. Po návrate z Litoměřic A. Budiš ml. bol členom profesorského zboru gymnázia v Sattmári, ktorého riaditeľom bol roku 1861 Martin Čulen, známy národovec, neskorší riaditeľ gymnázia v Banskej Bystrici a v Kláštore pod Znievom. Nevieme, ktorého roku A. Budiš prešiel na učiteľskú preparandiu, ale v školskom roku 1863–64 bol na nej riaditeľom. Jeho pôsobenie v Sattmári bolo veľmi krátke. Zomrel 23. apríla 1864.

A. Budiš mladší sa predčasne odmlčal, bol literárne činný vlastne len v rokoch 1856–60. Ako profesor gymnázia a potom riaditeľ preparandie, ktorý k tomu mal ešte aj úväzok učiť, mal mnoho povinností. Možno, že svoju úlohu zohrala tu i neznáma choroba, ktorá ukončila skoro jeho životnú púť. Budišovo odmlčanie však bolo stratou pre našu literatúru, ktorú mohol skutočne svojou hrivnou obohatiť.

J. H.

O. METOD V. CETL, arcibiskupský, vikár, notár a správca farnosti vo Františkových Láznach, horlivý šíriteľ nášho časopisu vo svojej rozsiahlej farnosti a kňaz veľmi šlachetného srdca, zomrel 9. júla t. r. vo veku 44 rokov, po dlhom telesnom utrpení, ktoré znášal trpezlivo a odovzdaný do všemohúcej vôle Božej.

Pochovali ho dňa 13. júla vo Frant. Láznach-Lomanoch, za veľkej účasti kňazstva a veriacich. Nech odpočíva vo svätom pokoji!

—

UČEBNICA KAT. NÁBOŽENSTVA, ako sme už skôr o tom informovali, vyšla v Spolku sv. Vojtecha pre všetky diecézy v SSR. Z tejto vydavateľskej kvóty bola zabezpečená primeraná časť aj pre našu diecézu.

Učebnicu, ktorá obsahuje Katechizmus a Biblické dejiny v jednom veľmi vkusne upravenom a viazanom zväzku, dopĺňa ako zvláštna príloha Stručná gr.-kat. liturgia, ktorú vydal SSV v CN pre potreby gréckokatolíkov.

Učebnice distribuuje pre gr.-kat. farské úrady najd. Ordinariát v Prešove, prostredníctvom okr. dekanských úradov. Okrem tohto slovenského vydania Učebnice kat. náboženstva pripravuje SSV v CN vydanie podobnej učebnice v ukrajinsko-rusínskom preklade.

slovo

Mesačník gréckokatolíkov v ČSSR. Redakcia Košice, Moysesova 50. Administrácia Bratislava, Kapitulská 10.

Vydáva Spolok sv. Vojtecha, Trnava v CN Bratislava. Rediguje redakčná rada. Vedúci a zodpovedný redaktor dr. Emil Korba.

Uzavierka 7 týždňov pred vydaním čísla. Neobjednané rukopisy nevraciam a nehonorujeme.

Povolné SÚTI 245/69 — sekr. z 20. VI. 1969.

Tlačia Dukelské tlačiarne, n. p., Prešov.

Rozširuje Poštová novinová služba. Objednávky do zahraničia prijíma Ústredná expedícia tlače, Bratislava, Gottwaldovo nám. 48. Cena jednotlivého výtlačku 2 Kčs.

kultúrne rozhľady

V SOVIETSKOM ZVÁZE je v súčasnosti 360 tisíc knižníc, ktorých fond tvoria tri miliardy kníh v 89 jazykoch sovietskych národov a v desiatkach cudzích jazykov. Tieto knižnice využívajú 180 000 miliónov ľudí, čo znamená, že kniha sa v Sovietskom zväze dostáva do každej rodiny.

VYDAVATELSTVO TATRAN V BRATISLAVE vydáva dve významné edície, ktorých cieľom je zoznamovať čitateľov s umením socialistických krajín. PAMÍR je edícia klasických diel ruskej a sovietskej literatúry a PRA-MEŇ edícia literatúry socialistických krajín.

POD ZNAKOM DRUŽBY je názov zborníka, ktorý k 50. výročiu vzniku Sovietskeho zväzu usporiadal B. A. Feld a vydáva nakladateľstvo Lenizdat.

S. ZAVGORODNIJ, známy ukrajinský románopisec, sleduje v knihe Anton Nagnibeda revolučnú ukrajinskú dedinu a problematiku mladých za veľkej vlasteneckej vojny.

SOVIETSKY ZVÁZ je prvý na svete v návštevnosti divadiel, kín, koncertov, múzeí a knižníc. Každý rok navštívi sovietske divadlo viac ako 238 miliónov návštevníkov, múzeá okolo 100 miliónov a kiná 5 miliárd návštevníkov. Približne tri štvrtiny obyvateľov sú pravidelnými návštevníkmi knižníc.

SÚBOR 16 FOTOGRAFIÍ z oblasti najstaršej knižnej kultúry pripravila pri príležitosti Medzinárodného roka knihy Univerzitná knižnica v Bratislave.

V KNIHE SOFIJA, TRNOVO, PLOVDIV, ktorú vydalo nakl. Iskusstvo, zoznamuje známy bulharský odborník M. P. Capenko s tromi najvýznamnejšími bulharskými mestami, v ktorých množstvo pamiatok svedčí o vysokej kultúrnej minulosti bulharského ľudu.

PRED DVADSIATIMI ROKMI bol zriadený Slovenský ústav pamiatkovej starostlivosti a ochrany prírody, ktorý je odborným orgánom pre vedeckú organizáciu a pre súpis a výskum, ako aj odbornú starostlivosť a ochranu prírody Slovenska. Svoje strediská má v Bratislave, Banskej Bystrici a v Prešove. Spomínaný ústav sa stará aj o mnohé kultové objekty.

A. V. JUNOV spomína v knihe Talant a inšpirácia, ktorú pred nedávnom vydalo nakl. Donbass, na A. P. Čechova, K. Paustovského, A. Tvardovského, M. Voločina, A. Kolosova a iných spisovateľov.

NÁRODNÝ BASNIK DAGESTANU, laureát Leninovej ceny Rasul Gamzatov, vydal dvojdielny román Môj Digestan, ktorý vyšiel v nakl. Molodaja gardija. Vyšiel ako preklad z avarčiny.

OTAZKAMI GRUZÍNSKEJ LITERATÚRY sa zapodieva najnovšie dielo S. Chucišviliho, v ktorom rozoberá tvorbu klasikov gruzínskej literatúry i súčasných autorov.

DRAŽDANSKÁ GALÉRIA, ktorú ročne navštívi vyše 600 tisíc záujemcov, v tomto roku oslavuje 250. výročie založenia. Okrem krátkodobých výstav je v nej stála expozícia vyše 600 diel takých majstrov, ako Tizian, Rafael, Veronese, Botticelli a i.

AFORIZMY TROCH TISÍCROČÍ, ktoré zozbieral Ján Brezina, vydalo nakl. Tatran. Je to bohatá zmes výrokov rôznych autorov, z ktorých mnohé majú trvalú platnosť.

PRI ARCHEOLOGICKÝCH VYKOPÁVKACH pod pravou loďou katedrály vo Florencii našli hrob známeho florentínskeho staviteľa Filipa Brunelleschiho.

MOSKOVSKÁ Chudožestvennaja literatura prichádza s objavným súborom rozprávok z Portugalskej Guiney, ktoré usporiadal a podľa kmeňových skupín rozdelil V. Mendelson.

KNIZNICA ČESKOSLOVENSKEJ LITERATÚRY, ktorú začínajú vydávať v Sovietskom zväze, bude obsahovať vrcholné diela slovenskej a českej literatúry XX. st.

STUDIA ACADEMICA SLOVACA — VIII. letný seminár slovenského jazyka a kultúry, ktorý prebiehal v Bratislave, mal za cieľ oboznámiť poslucháčov s históriou jazyka a literatúry, históriou Slovenska, slovenskej kultúry, divadla a hudby.

PRI PRÍLEŽITOSTI 190. VÝROČIA narodenia levočského rodáka Jána Rombauera, autora mnohých ikonostasov v našich chrámoch, usporiadali v Galérii výtvarného umenia v Prešove výstavu fotoreprodukcii tohto zakladateľa slovenskej portrétnej maľby.

HUDOBNÝ SKLADATEL MICHAL VILEC, rodák z Bardejovskej Novej Vsi, oslávil začiatkom augusta t. r. svoju plodnú životnú sedemdesiatku. Bol dirigentom prešovskej filharmónie a dlhé roky pôsobil i v rozhlase v Košiciach. K jeho plodnému obdobiu patrí i pôsobenie na Konzervatóriu v Bratislave.